

Rada
Európskej únie

V Bruseli 26. septembra 2022
(OR. en)

12830/22

FIN 968
GAF 18

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	25. septembra 2022
Komu:	Generálny sekretariát Rady
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 482 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU 33. výročná správa o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – 2021

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 482 final.

Príloha: COM(2022) 482 final

V Bruseli 23. 9. 2022
COM(2022) 482 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

33. výročná správa o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – 2021

{SWD(2022) 302 final} - {SWD(2022) 303 final} - {SWD(2022) 304 final} -
{SWD(2022) 305 final} - {SWD(2022) 306 final} - {SWD(2022) 307 final}

Obsah

1.	Úvod	6
1.1.	Kľúčové pojmy	6
1.2.	Finančné záujmy EÚ v roku 2021	7
2.	Najvýznamnejšie úspechy v roku 2021	9
2.1.	Kľúčové prijaté akty	9
2.2.	Judikatura týkajúca sa záležitostí súvisiacich s ochranou finančných záujmov	10
3.	Štruktúra EÚ v oblasti boja proti podvodom	11
3.1.	Európska úroveň	11
3.1.1.	Európsky parlament	11
3.1.2.	Rada	12
3.1.3.	Európska komisia	12
3.1.4.	Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF)	13
3.1.5.	Európska prokuratúra (EPPO)	14
3.1.6.	Európsky dvor audítorov (EDA)	15
3.1.7.	Eurojust	16
3.1.8.	Europol	16
3.2.	Úroveň členských štátov	17
3.2.1.	Koordinálny útvar pre boj proti podvodom (AFCOS)	17
3.2.2.	Národné stratégie pre boj proti podvodom	17
3.2.3.	Vykonávanie odporúčaní z roku 2020 členskými štátmi	18
4.	Spolupráca v oblasti boja proti podvodom	20
4.1.	Medzinárodná spolupráca	20
4.1.1.	Spolupráca s krajinami mimo EÚ a ustanovenia o vzájomnej pomoci a boji proti podvodom v medzinárodných dohodách	20
4.1.2.	Deviata konferencia zmluvných strán Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii a uznesenia podporené EÚ	21
4.1.3.	Boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami	21
4.2.	Spolupráca medzi EÚ a členskými štátmi	22
4.2.1.	Činnosti Poradného výboru na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF)	22
4.2.2.	Program EÚ pre boj proti podvodom	22
4.2.3.	Spolupráca v oblasti príjmov	23
4.2.3.1.	Program Colníctvo	23
4.2.3.2.	Program Fiscalis	24
4.2.3.3.	Spoločné colné operácie	24
5.	Kľúčové opatrenia na ochranu finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom	26
5.1.	Transpozícia smernice o ochrane finančných záujmov	26
5.2.	Boj proti praniu špinavých peňazí	26
5.3.	Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti	27
5.4.	Ochrana oznamovateľov	28
5.5.	Súbor nástrojov na podporu právneho štátu	29
5.5.1.	Správa o právnom štáte – hlavné zistenia a najvýznamnejšie úspechy v súvislosti s ochranou finančných záujmov EÚ	29
5.5.2.	Pokrok vo vykonávaní nariadenia EÚ o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ	30
5.6.	Politika boja proti korupcii	30

6.	Výsledky kontrolných činností.....	31
6.1.	Zdroje údajov a metodika	31
6.2.	Príjmy	32
6.2.1.	Podvody v oblasti DPH.....	32
6.2.2.	Tradičné vlastné zdroje	33
6.3.	Výdavky.....	35
6.3.1.	Zdieľané riadenie	36
6.3.2.	Nepriame riadenie	40
6.3.3.	Priame riadenie	41
7.	Výhľad na rok 2022, závery a odporúčania	41
7.1.	Oblasť boja proti podvodom v EÚ.....	41
7.2.	Transparentnosť, riadenie rizika podvodov a digitalizácia v oblasti boja proti podvodom	42

ZHRNUTIE

Pandémia ochorenia COVID-19 priniesla nové výzvy, na ktoré EÚ reagovala rýchlo, pružne a zavádzaním nových nástrojov a zdrojov. Zavedením Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a vykonávaním národných plánov obnovy a odolnosti sa úloha vnútroštátnych orgánov, ktorou je zabezpečiť primeranú ochranu finančných záujmov EÚ, významne rozšírila. Komisia podporovala vnútroštátne orgány popri posudzovaní národných plánov, pričom venovala osobitnú pozornosť návrhu opatrení na ochranu zdrojov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pred podvodmi, korupciou, konfliktom záujmov a dvojším financovaním.

EÚ a vnútroštátni aktéri v oblasti boja proti podvodom počas roku 2021 posilnili spoluprácu v súvislosti s ochranou príjmov, ako aj výdavkov EÚ. Európska prokuratúra (EPPO) začala svoju činnosť 1. júna 2021. Operačné výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a EPPO ukazujú pridanú hodnotu, ktorú orgány EÚ predstavujú pre ochranu finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom, čím sa prekonávajú obmedzenia vnútroštátnych systémov, najmä pri riešení cezhraničnej trestnej činnosti.

EÚ v roku 2021 dokončila prijímanie výdavkových programov na roky 2021 – 2027. Právnymi predpismi sa zabezpečuje, aby Komisia, úrad OLAF, Európsky dvor audítorov a EPPO mohli vykonávať svoj mandát a aby vnútroštátne orgány zaviedli účinné opatrenia na boj proti podvodom pri zohľadnení všetkých identifikovaných rizík. Spomedzi týchto programov sa prostredníctvom Programu EÚ pre boj proti podvodom podporuje boj proti podvodom tým, že sa z neho poskytujú granty na osobitné iniciatívy a umožňuje financovanie špecializovaných IT platforiem a nástrojov na uľahčenie výmeny informácií medzi členskými štátmi a EÚ.

Počet podvodov a nezrovnalostí, ktoré oznámili príslušné orgány EÚ a vnútroštátne orgány, zostal v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 stabilný, zatiaľ čo súvisiace neoprávnené sumy sa zvýšili v dôsledku významného počtu odhalení v niekoľkých členských štátoch. Počet nepodvodných nezrovnalostí oznámených v určitých oblastiach výdavkov je v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím nízky. Tento pokles možno čiastočne vysvetliť napr. oneskoreniami vo vykonávaní operačných programov, zmenami postupov oznamovania a využívaním zjednodušeného vykazovania nákladov.

Popri opakujúcich sa rizikách sa vykonávaním Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v nadchádzajúcich rokoch zvýši tlak na vnútroštátne správy, keďže budú musieť naraz vykonávať plány obnovy a odolnosti a výdavkové programy na roky 2021 – 2027. V tomto ohľade budú musieť preukázať odborné znalosti a zvládanie rôznych spôsobov riadenia v súvislosti s implementáciou rôznych finančných prostriedkov.

EÚ má za cieľ presadzovať väčšiu súdržnosť a harmonizáciu s cieľom odstrániť potenciálne nedostatky v celkovej štruktúre kontroly, ktoré by mohli využiť podvodníci. Hlavné zásady sa už stanovili v právnych predpisoch EÚ, ale možno ich ďalej posilniť. Členské štáty by mali napraviť identifikované problémy súvisiace s transpozíciou smernice o ochrane finančných záujmov a presadzovať posilnenie transparentnosti, digitalizácie v oblasti boja proti podvodom a neustále posilňovanie a vývoj posudzovania a riadenia rizika podvodov. Komisia predložila návrh na zmenu nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktorého cieľom je posilniť opatrenia EÚ v tomto zmysle.

ZOZNAM SKRATIEK

AFIS	Informačný systém pre boj proti podvodom
AFCOS	Koordinačný útvar pre boj proti podvodom
CAFS	Stratégia Komisie pre boj proti podvodom
CoSP	Konferencia zmluvných strán
GR	Generálne riaditeľstvo
EDA	Európsky dvor audítorov
EDES	Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia
EP	Európsky parlament
EPF	Európsky mierový nástroj
EPPO	Európska prokuratúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EUBAM	Hraničná podporná misia EÚ pre Moldavsko a Ukrajinu
RDKT	Rámcový dohovor o kontrole tabaku
FDR	Miera zisťovania podvodov
HFC	Neúplne fluórované uhlíkovodíky (chladiace plyny)
IDR	Miera zisťovania nezrovnalostí
IMS	Systém riadenia nezrovnalostí
SVT	Spoločný vyšetrovací tím
VFR	Viacročný finančný rámec
NGEU	NextGenerationEU
OFIS	Informačný systém pre ekologické poľnohospodárstvo
OLAF	Európsky úrad pre boj proti podvodom
PIF	Ochrana finančných záujmov
RRF	Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti
SCO	Zjednodušené vykazovanie nákladov
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie
TVZ	Tradičné vlastné zdroje
UNCAC	Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii
DPH	Daň z pridanej hodnoty
VOCU	Koordinačná jednotka virtuálnych operácií
WCO	Svetová colná organizácia

1. ÚVOD

EÚ a jej členské štáty nesú spoločnú zodpovednosť za ochranu finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom. Orgány členských štátov EÚ hospodária s najväčším podielom výdavkov EÚ a vyberajú tradičné vlastné zdroje (TVZ). Komisia dohliada na obe tieto oblasti, stanovuje normy a kontroluje súlad. Komisia je v súlade s článkom 325 ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) v spolupráci s členskými štátmi EÚ povinná predkladať Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o opatreniach prijatých na boj proti podvodom a inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ (ďalej len „správa o ochrane finančných záujmov“¹). Za rok 2021 táto správa a jej sprievodné dokumenty splňajú túto povinnosť.

V správe o ochrane finančných záujmov za rok 2021 sa uvádza:

1. prehľad finančných záujmov EÚ, kľúčových právnych aktov prijatých na ich ochranu a relevantnej judikatúry Súdneho dvora;
2. najvýznamnejšie trendy v oblasti boja proti podvodom v EÚ ako celku a v členských štátoch;
3. spolupráca v oblasti boja proti podvodom;
4. kľúčové oblasti na konzistentnú a harmonizovanú ochranu finančných záujmov EÚ;
5. štatistiky a údaje o podvodoch a nezrovnalostiach poškodzujúcich rozpočet EÚ a ich analýza;
6. výhľad na rok 2022, závery a odporúčania.

1.1. Kľúčové pojmy

Najdôležitejšie pojmy, ktoré sa používajú v správe o ochrane finančných záujmov, sú zhrnuté v *textovom rámečku 1*.

Textový rámeček 1: Platné vymedzenie pojmov

Podrobný opis **finančných záujmov EÚ** je uvedený v **oddiel 1.2**.

Nezrovnalosť je akékoľvek porušenie práva EÚ alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bol negatívny dosah na rozpočet EÚ, a to buď zmenšením alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vybraných priamo v mene EÚ, alebo zaťažením rozpočtu EÚ neoprávneným výdavkom².

¹ K tejto správe, známej aj ako správa o PIF, z francúzskeho akronymu pre *Protection des Intérêts Financiers*, je pripojených šesť pracovných dokumentov útvarov Komisie, ktoré sa vzťahujú na:

- a) štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v oblasti vlastných zdrojov, prírodných zdrojov, politiky súdržnosti a predvstupovej pomoci, ako aj priamych výdavkov v roku 2020;
- b) opatrenia prijaté členskými štátmi na ochranu finančných záujmov EÚ v roku 2021;
- c) prijatie opatrení v nadväznosti na odporúčania zo správy Komisie o ochrane finančných záujmov EÚ – Boj proti podvodom – 2020;
- d) Program EÚ pre boj proti podvodom – vykonávanie za rok 2021;
- e) systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) – výbor uvedený v článku 143 nariadenia o rozpočtových pravidlách;
- f) Akčný plán stratégie Komisie pre boj proti podvodom (CAFS) – súčasný stav, jún 2022.

² Článok 1 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995) a článok 2 bod 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013).

Po prijatí smernice (EÚ) 2017/1371 (ďalej len „smernica o ochrane finančných záujmov“³) predstavuje akékoľvek úmyselné konanie alebo opomenutie poškodzujúce finančné záujmy EÚ vrátane používania alebo predkladania falšovaných, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokladov alebo neposkytnutia informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou tak urobiť alebo zneužitia finančných prostriedkov alebo dávok **podvod**. V smernici o ochrane finančných záujmov sa rozlišuje medzi podvodom, pokiaľ ide o:

1. výdavky nesúvisiace s verejným obstarávaním;
2. výdavky súvisiace s verejným obstarávaním;
3. iné príjmy, než sú príjmy z vlastných zdrojov založených na DPH;
4. príjmy z vlastných zdrojov založených na DPH.

V odvetvových nariadeniach týkajúcich sa oznamovania nezrovnalostí v zdieľanom riadení sa zavádza pojem **podozrenie z podvodu**, ktorý sa vymedzuje ako „nezrovnalosť, ktorá vyvolá začatie správneho alebo súdneho konania na vnútroštátnej úrovni s cieľom zistiť existenciu úmyselného správania, najmä podvodu“³.

Podvod sa považuje za **zistený podvod** po tom, ako príslušný orgán prijme konečné rozhodnutie (súdne alebo správne), v ktorom určí, že došlo k úmyselnému správaniu.

V **textovom rámečku 2** sa vysvetľuje použitie pojmov **podozrenie z podvodu** a **zistený podvod** v súvislosti so štatistikami uverejnenými v tejto správe.

Korupcia je zneužitie právomoci verejného činiteľa vo vlastný prospech, dôsledkom čoho je poškodenie finančných záujmov EÚ.

1.2. Finančné záujmy EÚ v roku 2021

Finančné záujmy EÚ zahŕňajú príjmy, výdavky a aktíva zahrnuté do rozpočtu EÚ, do rozpočtov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr EÚ a do rozpočtov, ktoré tieto subjekty spravujú a monitorujú⁴.

Príjmovú stranu rozpočtu tvoria tradičné vlastné zdroje (TVZ)⁵, daň z pridanej hodnoty, vlastný zdroj z odpadu z plastových obalov a podiel hrubého národného dôchodku členských štátov EÚ.

Na **obrázku 1** sú uvedené zdroje, ktoré má EÚ k dispozícii v roku 2021.

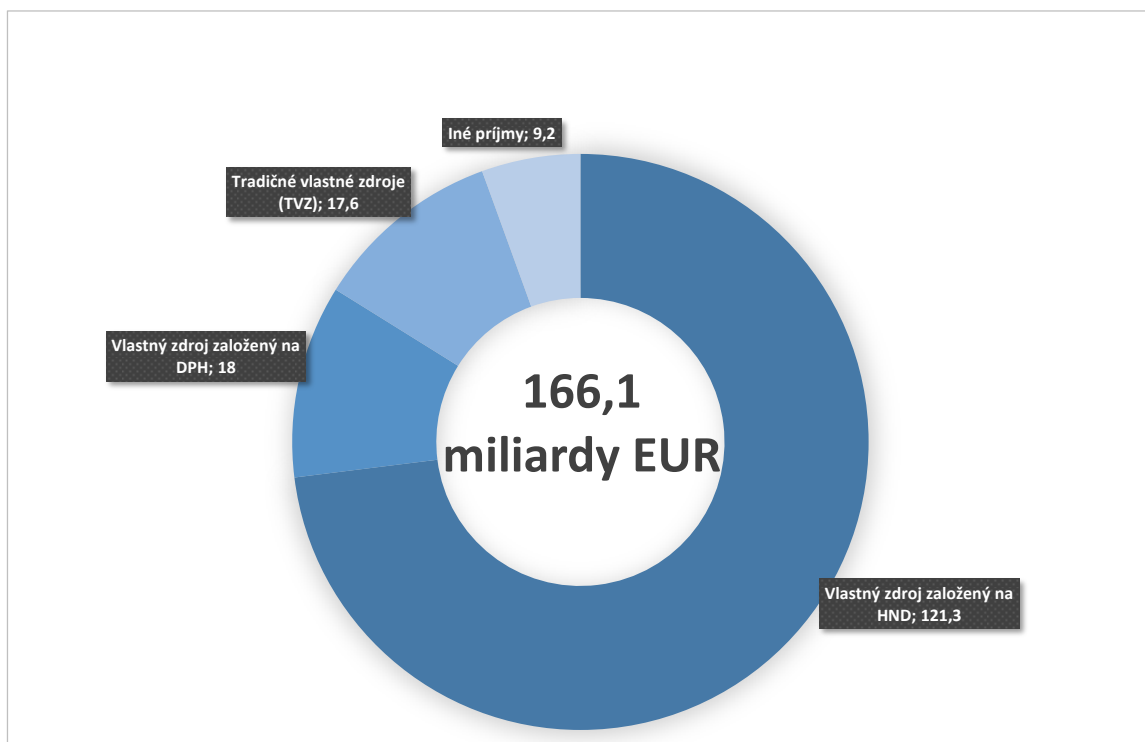
---

³ Pozri napríklad článok 2 písm. a) delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1970 z 8. júla 2015 (Ú. v. EÚ L 293, 10.11.2015).

⁴ Článok 2 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

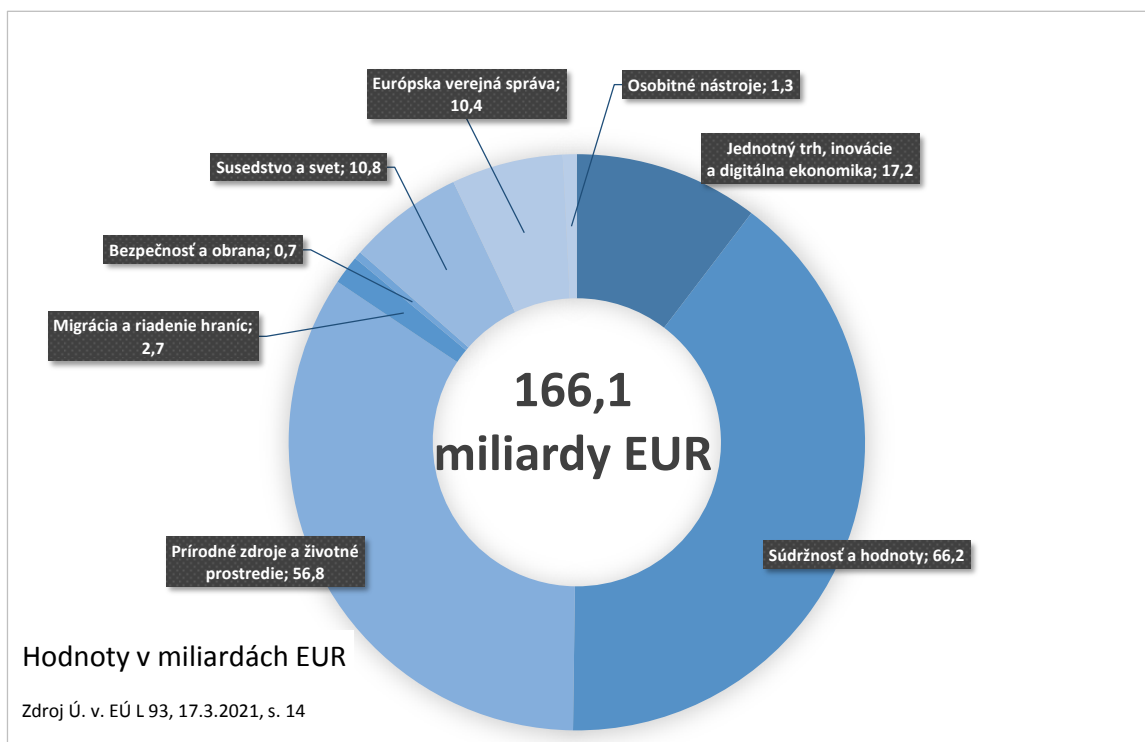
⁵ TVZ tvoria hlavne clá po odpočítaní miery ponechania 25 %.

Obrázok 1 – Prijmy EÚ v roku 2021

EÚ financuje svoje politiky s použitím týchto zdrojov (pozri **obrázok 2**).

Obrázok 2 – Výdavky EÚ v roku 2021

Hoci sa rozpočet plní na ročnom základe⁶, je súčasťou dlhodobého rozpočtu EÚ, viacročného finančného rámca (VFR), v ktorom sa stanovujú výdavkové limity na sedem rokov.

⁶ Informácie o každoročnom postupe prijímania rozpočtu EÚ sú uvedené na stránke https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/budgetary-procedure.pdf.

2. NAJVÝZNAMNEJŠIE ÚSPECHY V ROKU 2021

V tomto oddiele sa uvádza zhrnutie kľúčových prijatých aktov a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie týkajúcej sa záležitostí súvisiacich s ochranou finančných záujmov v roku 2021.

2.1. Kľúčové prijaté akty

V **tabuľke 1** sú uvedené kľúčové legislatívne akty prijaté v roku 2021. Počas tohto roka bol prijatý široký okruh nariadení týkajúcich sa výdavkových programov na roky 2021 – 2027. Obsahujú osobitné ustanovenia, v ktorých sa pripomína právomoc Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a Európskej prokuratúry (EPPO) chrániť finančné záujmy EÚ, a vyžaduje sa v nich, aby tretie krajiny zúčastňujúce sa na programoch udelili Komisii, úradu OLAF a Európskemu dvoru audítorov (EDA) potrebné práva a prístupy nevyhnutné na to, aby mohli komplexne vykonávať svoje príslušné právomoci.

Odkaz na uvedené nariadenia nebol vložený do tabuľky.

Tabuľka 1 – Kľúčové prijaté akty

Názov	Opis toho, ako sa aktom chránia finančné záujmy EÚ
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti ⁷	„Nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti“ V článku 22 sa uvádzajú ustanovenia o ochrane finančných záujmov EÚ ⁸ .
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku ⁹	V odôvodnení 71 sa pripomína právomoc úradu OLAF a EPPO chrániť finančné záujmy pre súvisiace programy. V článku 69 sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili zákonnosť a správnosť výdavkov a prijali opatrenia na prevenciu, odhaľovanie a nápravu nezrovnalostí vrátane podvodov a podávanie správ o nich. Takisto sa ním zabezpečuje, aby Komisia, úrad OLAF a EDA mali potrebný prístup k informáciám o skutočných vlastníkoch príjemcov finančných prostriedkov EÚ. Podľa článku 74 sú riadiace orgány povinné zaviesť účinné a primerané opatrenia a postupy na boj proti podvodom, pričom zohľadňujú zistené riziká. V prílohe XII sa uvádzajú podrobné pravidlá a vzor na oznamovanie nezrovnalostí.
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/785 z 29. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Program Únie pre boj proti podvodom a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 250/2014 ¹⁰	Z Programu Únie pre boj proti podvodom, ktorý je nástupcom programu HERCULE III, sa financujú činnosti na boj proti podvodom a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ ¹¹ .

⁷ Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17.

⁸ V oddiele 5.2 sa uvádzajú podrobnejšie informácie o jeho vykonávaní.

⁹ Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159.

¹⁰ Ú. v. EÚ L 172, 17.5.2021, s. 110 – 122.

2.2. Judikatúra týkajúca sa záležitostí súvisiacich s ochranou finančných záujmov

Súdny dvor Európskej únie zabezpečuje jednotné uplatňovanie a výklad práva EÚ. Súdny dvor v roku 2021 vydal tri rozhodnutia o ochrane finančných záujmov EÚ.

Číslo a opis veci

C-130/19¹², Dvor audítorov/Pinxten

Súdny dvor v tejto veci rozhodol, že bývalý člen EDA porušil povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie člena EDA viacerými činmi vrátane zneužitia prostriedkov EDA na financovanie činností nesúvisiacich s jeho funkciami a použitia palivovej karty na nákup pohonných hmôt do vozidiel patriacich tretím osobám. Súdny dvor odňal bývalému členovi dve tretiny jeho nárokov na dôchodok. Súdny dvor vo svojom rozsudku zdôraznil, že je dôležité, aby členovia EDA dodržiavali najprísnejšie pravidlá správania a aby za každých okolností uprednostnili všeobecný záujem EÚ, a to nielen pred vnútroštátnymi záujmami, ale aj pred osobnými záujmami. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že hoci osoby vykonávajúce významné funkcie v inštitúciách a orgánoch EÚ musia dodržiavať najprísnejšie pravidlá správania, osobitná úloha Dvora audítorov – kontrola správnosti výdavkov EÚ a správneho finančného riadenia – zvýšila závažnosť nezrovnalostí, ktorých sa dopustil tento bývalý člen.

C-360/20¹³, Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației

Súdny dvor v tomto rozhodnutí konštatoval, že pojem „podvod poškodzujúci finančné záujmy Únie“ v zmysle článku 1 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane finančných záujmov¹⁴ nezahŕňa len neoprávnené prijatie finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ, ale aj ich nezákonné zadržanie. Podvod môže mať teda formu nespĺnenia povinnosti predložiť vyhlásenia po získaní uvedených prostriedkov. V dôsledku toho podvod v zmysle článku 1 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane finančných záujmov zahŕňa úmyselné použitie nepravých alebo nesprávnych vyhlásení predložených po realizácii projektu financovaného EÚ na účely vytvorenia zdania splnenia povinností stanovených na obdobie udržateľnosti projektu v dohode o financovaní, a to s cieľom neoprávneného zadržania prostriedkov pochádzajúcich z rozpočtu EÚ.

Súdny dvor dodal, že vnútroštátne právne predpisy, podľa ktorých osobu nemožno stíhať za takéto vyhlásenia, pokiaľ neboli predložené počas obdobia realizácie projektu, sú nezlučiteľné s článkom 325 ZFEÚ. S cieľom rešpektovať základné práva dotknutých osôb však vnútroštátne súdy nebudú povinné vykladať takéto právne predpisy v zmysle, že sa uplatňujú na vyhlásenia predložené po realizácii projektu, ak by to viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov. V prípade potenciálneho porušenia bude vnútroštátny zákonodarca zodpovedný za prijatie primeraných krokov.

C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19¹⁵, Euro Box Promotion a i.

Súdny dvor bol požiadaný, aby rozhodol o zlučiteľnosti judikatúry Ústavného súdu Rumunska vzťahujúcej sa na pravidlá trestného konania, ktoré sú uplatniteľné na konania týkajúce sa podvodov a korupcie, s právom EÚ. Ústavný súd Rumunska v roku 2018 zrušil rozhodnutia rumunského Najvyššieho kasačného súdu, ktorými sa viaceré osoby odsúdili za podvody v oblasti DPH, korupciu a vykonávanie vplyvu v súvislosti s riadením finančných prostriedkov EÚ, pričom v zásade uviedol, že súdne senáty, ktoré prerokovali tieto veci, boli zložené protiprávne. Rumunský súd nižšieho stupňa predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania okrem iného aj v súvislosti s otázkou, či judikatúra ústavného súdu nevedla k systematickému riziku beztrestnosti v oblasti boja proti podvodom a korupcii, a to najmä preto, že trestné činy zostanú nepotrestané z dôvodu premlčania.

¹¹ Podrobnejšie informácie sú uvedené v oddiele 4.2.2.

¹² Rozsudok z 30. septembra 2021, EU:C:2021:782.

¹³ Rozsudok zo 14. októbra 2021, EU:C:2021:856.

¹⁴ Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES C 316, 27.11.1995, s. 49 – 57).

¹⁵ Rozsudok z 21. októbra 2021, EU:C:2021:1034.

Súdny dvor vo svojom rozsudku konštatoval, že hoci pravidlá upravujúce organizáciu súdnictva v členských štátoch v zásade patria do právomoci vnútroštátnych súdov, uvedené pravidlá musia byť napriek tomu v súlade s povinnosťami, ktoré im vyplývajú z práva EÚ. Takéto povinnosti zahŕňajú boj proti protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ vrátane trestných činov korupcie prostredníctvom účinných odrádzajúcich opatrení. Požiadavka účinnosti sa vzťahuje tak na konania o týchto trestných činoch a sankcie za ne, ako aj na presadzovanie uložených sankcií. Je predovšetkým úlohou vnútroštátnych zákonodarných orgánov zabezpečiť, aby procesné pravidlá uplatniteľné na tieto trestné činy nepredstavovali systematické riziko beztrestnosti. Vnútroštátne sudy nesmú uplatňovať vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa zamedzuje uplatňovaniu účinných odrádzajúcich sankcií. V tomto prípade viedlo uplatňovanie judikatúry Ústavného súdu Rumunska k tomu, že predmetné veci týkajúce sa podvodov a korupcie sa musia v prípade potreby viackrát opätovne preskúmať na súde prvého stupňa a/alebo odvolacom súde. To môže viesť k ich premlčaniu, čo má za následok, že osoby zastávajúce najvyššie pozície v Rumunsku, ktoré boli odsúdené za podvody alebo korupciu, nie sú potrestané účinným a odrádzajúcim spôsobom. Riziko beztrestnosti by bolo pre uvedenú kategóriu osôb systematické a spochybnilo by cieľ boja proti korupcii na najvyšších miestach. Súdny dvor preto rozhodol, že článok 325 ZFEÚ a článok 2 Dohovoru o ochrane finančných záujmov bránia vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, podľa ktorej rozsudky vo veciach týkajúcich sa korupcie a podvodov v oblasti DPH neboli vydané z dôvodu nezákonného zloženia súdnych senátov, ak to vedie k systematickému riziku, že konanie predstavujúce závažný podvod poškodzujúci finančné záujmy EÚ alebo korupcia vo všeobecnosti zostanú nepotrestané. Súdny dvor dodal, že vnútroštátny súd bol povinný overiť zlučiteľnosť takéhoto prístupu s právom obvineného na spravodlivý proces podľa článku 47 Charty základných práv.

3. ŠTRUKTÚRA EÚ V OBLASTI BOJA PROTI PODVODOM

Zložitá legislatívna a organizačná štruktúra zavedená na ochranu finančných záujmov EÚ je výsledkom priebežného procesu trvajúceho viac ako tridsať rokov¹⁶. V tomto oddiele sa uvádzajú najvýznamnejšie trendy v tejto oblasti v roku 2021¹⁷.

3.1. Európska úroveň

3.1.1. Európsky parlament

Popri legislatívnych činnostiach **Európsky parlament** (EP) kontroluje plnenie rozpočtu EÚ Komisiou (a inými inštitúciami a orgánmi) prostredníctvom postupu známeho ako „absolutórium“. Európsky parlament v roku 2021 udelil absolutórium za rozpočtový rok 2019¹⁸ a začal postup za rozpočtový rok 2020¹⁹. **Výbor pre kontrolu rozpočtu** (CONT) zohráva ústrednú úlohu v postupe udelenia absolutória a takisto vypracúva výročnú správu o ochrane finančných záujmov EÚ. V správe sa poskytujú politické usmernenia pre Komisiu a členské štáty

¹⁶ Vývoj právnych predpisov na ochranu finančných záujmov EÚ v priebehu prvých troch dekád (1989–2018) aspektu práce EÚ v oblasti ochrany finančných záujmov je uvedený v dokumente Európskej komisie *Výročná správa o ochrane finančných záujmov EÚ – Boj proti podvodom – 2018*, COM(2019) 444 final, 11. 10. 2019. Za posledné dva roky (2019–2020) pozri dokumenty Európskej komisie *Výročná správa o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – 2019*, COM(2020) 363 final, 3. 9. 2020 a *Výročná správa o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – 2020*, COM(2021) 578 final, 20. 9. 2021.

¹⁷ Štruktúra EÚ v oblasti boja proti podvodom a hlavní zapojení aktéri boli uvedení v dokumente COM(2021) 444 final, citované, oddiel 3, s. 11 – 19.

¹⁸ 2020/2140 (DEC) z 28. 4. 2021.

¹⁹ 2021/2106 (DEC). Európsky parlament prijal uznesenie o absolutóriu v máji 2021. Schválil uznesenie o absolutóriu udelenom Komisii, ktoré je sprievodným dokumentom k rozhodnutiu o absolutóriu, pričom 451 poslancov hlasovalo za, 175 proti a 17 sa zdržalo.

po tom, ako ich plénum Parlamentu prijme vo forme uznesenia. V roku 2021 sa viaceré zasadnutia Výboru pre kontrolu rozpočtu sústredili na činnosti úradu OLAF, pričom úrad bol pozvaný, aby prezentoval svoje výsledky.

Rámček 1 – Uznesenie Európskeho parlamentu o ochrane finančných záujmov EÚ za rok 2019

Uznesenie Európskeho parlamentu za rok 2019 bolo prijaté na jeho plenárnom zasadnutí 7. júla 2021 po tom, ako zaň súhlasne zahlasoval Výbor pre kontrolu rozpočtu 21. júna 2021²⁰.

Uznesenie je prevažne pozitívne, pričom sa v ňom odporúčajú ďalšie opatrenia Komisie v rôznych oblastiach súvisiacich s bojom proti podvodom. Berie sa v ňom na vedomie počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí oznámených v roku 2019 a požaduje sa užšia spolupráca členských štátov pri výmene informácií. V uznesení sa uznáva úsilie Komisie reformovať štruktúru v oblasti boja proti podvodom a požaduje sa, aby sa úradu OLAF a EPPO prideliť primerané zdroje. V uznesení sa zdôrazňuje kľúčová úloha schopnosti odhaľovania a Komisia sa vyzýva, aby pokračovala v podpore členských štátov s cieľom zabezpečiť, aby sa zlepšila kvalita kontrol, ako aj zvýšil ich počet. Európsky parlament žiada Komisiu, aby predovšetkým:

- vytvorila interoperabilný digitálny systém na podávanie správ a systém monitorovania na účely včasného, jednotného a štandardizovaného podávania správ členskými štátmi v rámci zdieľaného riadenia,
- prijala stratégiu pre boj proti podvodom, ktorá zahŕňa členské štáty,
- predložila legislatívny návrh o vzájomnej administratívnej pomoci v oblasti výdavkov EÚ,
- zahrnula vo svojom návrhu na revíziu nariadenia o rozpočtových pravidlách návrhy stropov pre každú fyzickú osobu v prípade príjemcov prostriedkov zo Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a kohéznych fondov Komisie,
- rozšírila systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) na zdieľané riadenie a
- podporovala a chránila investigatívnu žurnalistiku.

3.1.2. Rada

Pracovná skupina Rady pre boj proti podvodom sa zaoberá záležitosťami súvisiacimi s ochranou finančných záujmov EÚ a bojom proti podvodom a inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu tieto záujmy. Venuje sa aj záležitostiam týkajúcim sa úradu OLAF a jeho dozorného výboru.

Pracovná skupina je zodpovedná za preskúmanie:

- legislatívnych návrhov týkajúcich sa boja proti podvodom a činností úradu OLAF,
- výročných správ o ochrane finančných záujmov EÚ.

Úrad OLAF zastupoval Komisiu vo viacerých pracovných skupinách Rady, a to predovšetkým v pracovnej skupine pre boj proti podvodom.

3.1.3. Európska komisia

Európska komisia vymedzuje stratégie a do politik a iniciatív premieta celkové politické ciele, ktoré spoločne vypracovali inštitúcie EÚ. Generálne riaditeľstvá Komisie (GR) riadia konkrétne politiky a súvisiace výdavkové programy, z ktorých sa podporujú. Komisia s cieľom lepšie chrániť rozpočet EÚ v roku 2019 prijala svoju stratégiu pre boj proti podvodom [stratégia Komisie pre boj proti podvodom (CAFS)], ku ktorej bol pripojený akčný plán.

²⁰ Spis k postupu 2020/2246(INI), Ochrana finančných záujmov EÚ – Boj proti podvodom – výročná správa za rok 2019.

Rámček 2 – Súčasný stav vykonávania akčného plánu pripojeného k CAFS

Stratégia Komisie pre boj proti podvodom (CAFS) a jej súvisiaci akčný plán zahŕňajúci 63 akcií zohrávajú významnú úlohu pri predchádzaní možnému zneužitiu finančných prostriedkov EÚ. V spolupráci s úradom OLAF zodpovedné útvary Komisie dosiahli veľmi dobrý pokrok pri vykonávaní akcií, vďaka čomu mali nábeh na dodržanie termínu na dokončenie, ktorým bol december 2021. Do júna 2022 bolo dokončených 59 zo 63 akcií – približne 94 %²¹.

Stratégia má dva hlavné ciele, a to zlepšiť: i) zhromažďovanie a analýzu údajov a ii) koordináciu, spoluprácu a postupy.

Úrad OLAF v súlade s prvým cieľom zintenzívnil svoju analytickú prácu, a to najmä vytvorením rámca rizika pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ktorý zahŕňa potenciálne závažné nezrovnalosti – podvody, korupciu a konflikty záujmov – vyplývajúce z vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Okrem toho začal štúdiu o budúcom vývoji systému riadenia nezrovnalostí (IMS) s cieľom riešiť otázky interoperability a zlepšiť podávanie správ členskými štátmi.

V súlade s druhým cieľom CAFS sa dosiahol ďalší pokrok vo viacerých akciách zameraných na zlepšenie koordinácie a spolupráce medzi útvarmi Komisie a na vybavenie Komisie účinnším systémom dohľadu v oblasti boja proti podvodom. Kontakty a spolupráca medzi útvarmi Komisie sa zintenzívnili, a to najmä prostredníctvom pravidelných stretnutí skupín zástupcov Komisie – zriadených podľa spôsobu riadenia alebo témy – pod záštitou Sieť pre prevenciu a odhaľovania podvodov (FPDNet) vedenej úradom OLAF.

Komisia sa takisto zaviazala zlepšiť monitorovanie činností v nadväznosti na odporúčania úradu OLAF, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou úsilia o vrátenie neoprávnene vynaložených finančných prostriedkov do rozpočtu EÚ. Komisia a úrad OLAF vynaložili spojené úsilie s cieľom zvýšiť efektívnosť tohto monitorovania a vyhodnotili približne 1 700 finančných odporúčaní vydaných útvarmi Komisie a výkonnými agentúrami v rokoch 2012 až 2020. Celková výška súm, v prípade ktorých sa odporúčalo vymáhanie v rokoch 2012 – 2020, zodpovedá sume viac než 7 miliárd EUR, pričom takmer 40 % tejto sumy súviselo s piatimi významnými colnými prípadmi podhodnotenia²².

S cieľom zabezpečiť trvalé úsilie v oblasti boja proti podvodom v Komisii a riešiť zostávajúce akcie uvedené v akčnom pláne CAFS na rok 2019, ako aj nové priority Komisie zvažuje úrad OLAF cieľnú revíziu tohto plánu. Hlavné ciele CAFS a základné zásady sú naďalej platné a revidovaný akčný plán bude zameraný na priority Komisie, ako je nový VFR, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, spolupráca s EPPO a úloha digitalizácie v boji proti podvodom.

3.1.4. Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF)

Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vykonáva nezávislé vyšetrovania podvodov a korupcie v súvislosti s finančnými prostriedkami EÚ a vypracúva politiku boja proti podvodom EÚ s cieľom bojovať proti podvodom, korupcii a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ.

²¹ Súčasný stav vykonávania akčného plánu CAFS je uvedený v dokumente Akčný plán stratégie Komisie pre boj proti podvodom (CAFS) – súčasný stav, jún 2022, ktorý je pripojený k tejto správe.

²² Podhodnotenie zistené v Spojenom kráľovstve už bolo oznámené v správe o ochrane finančných záujmov za rok 2020, citované, rámček 1, s. 13.

Rámček 3 – Činnosti úradu OLAF v roku 2021

Počas roka sa vybralo približne 1 100 prípadov, čo viedlo k začatiu 234 nových vyšetrovaní. Počas roka sa úspešne uzavrelo celkovo 212 vyšetrovaní, v dôsledku čoho úrad OLAF vydal 294 finančných, súdnych, disciplinárnych a administratívnych odporúčaní určených príslušným orgánom EÚ a vnútroštátnym orgánom. Väčšina týchto odporúčaní sa týkala vymáhania finančných prostriedkov EÚ predmetnými orgánmi EÚ a vnútroštátnymi orgánmi – 527,4 milióna EUR v roku 2021. Vďaka práci úradu OLAF sa zabránilo neoprávnenému vyplateniu finančných prostriedkov vo výške viac než 340 miliónov EUR.

Z vyšetrovaní úradu OLAF vyplynuli viaceré nové trendy vo vývoji podvodnej činnosti, ako sú podvody súvisiace s pandemiou ochorenia COVID-19, so zelenou transformáciou a s nakladaním s odpadmi.

Dňa 5. júla 2021 bola podpísaná dohoda o spolupráci medzi úradom OLAF a EPPO s cieľom optimalizovať operačnú spoluprácu. Táto spolupráca už prináša konkrétne výsledky. Úrad OLAF predstavoval v roku 2021 pre EPPO významný zdroj prichádzajúcich informácií²³: 85 z jej trestných vyšetrovaní bolo založených na vyšetrovacích správach úradu OLAF. Odhadovaná celková možná strata pre rozpočet EÚ vyplývajúca z vyšetrovaných vecí, ktoré v roku 2021 oznámil úrad OLAF, predstavovala 2,2 miliardy EUR²⁴. Vyšetrovatelia a forenzní analytici úradu OLAF takisto poskytovali významnú podporu pre vyšetrovania EPPO tým, že sa zúčastňovali na výsluchoch svedkov ako znalci a poskytovali podrobnú analýzu colných vecí. Úrad OLAF začal viaceré doplňujúce vyšetrovania. Tieto vyšetrovania priniesli niektoré významné výsledky z hľadiska finančných a trestných vecí.

3.1.5. Európska prokuratúra (EPPO)

Európska prokuratúra (EPPO) ako prvá nadnárodná prokuratúra disponuje právomocou vyšetrovať a sťahovať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy EÚ v 22 členských štátoch, ktoré sa zúčastňujú na jej činnosti²⁵.

Rámček 4 – Prvých sedem mesiacov operačnej činnosti EPPO v číslach

EPPO začala svoju činnosť 1. júna 2021. Prokuratúre bolo do konca roku 2021 doručených celkovo 2 832 správ a začala 576 vyšetrovaní (k 31. decembru 2021 prebiehalo 515 vyšetrovaní)²⁶.

Správy prichádzali hlavne od vnútroštátnych orgánov alebo od súkromných subjektov.

EPPO uzavrela dohodu o spolupráci s generálnou prokuratúrou Maďarska a v súčasnosti prebiehajú vyjednávania o uzavretí dohody o spolupráci s Poľskom, Írskom a Dánskom.

V súvislosti s vymáhaním príjmov z trestnej činnosti sa uskutočnilo 81 akcií na vymáhanie v 12 zúčastnených členských štátoch (Taliansko, Belgicko, Nemecko, Rumunsko, Česko, Chorvátsko, Fínsko, Lotyšsko, Luxembursko, Španielsko, Litva a Portugalsko). EPPO požiadala o zaistenie finančných prostriedkov v celkovej výške viac než 152 miliónov EUR a vyhovel sa zaisteniu finančných prostriedkov vo výške viac než 147 miliónov EUR.

²³ V právnom rámci upravujúcom vzťah medzi EPPO a úradom OLAF sa uvádzajú dohody o spolupráci medzi oboma orgánmi, v ktorých sa stanovujú praktické aspekty tohto vzťahu. Dohody o spolupráci boli podpísané 5. júla 2021.

²⁴ Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF), [Správa úradu OLAF za rok 2021](#), s. 38.

²⁵ Dánsko, Írsko, Maďarsko, Poľsko a Švédsko sa nezúčastňujú na činnosti EPPO. Švédsko by sa malo k EPPO pripojiť v roku 2023.

²⁶ Podrobnejšie štatistiky, najmä za každý zúčastnený členský štát, sú uvedené v dokumente Európskej prokuratúry [Výročná správa za rok 2021](#).

V súlade so zásadou zákonnosti má EPPO povinnosť začať vyšetrovania, ak existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že sa pácha alebo bol spáchaný trestný čin, ktorý patrí do jej právomoci. Vnútroštátne orgány sú zo zákona povinné oznámiť EPPO akúkoľvek trestnú činnosť, v súvislosti s ktorou by EPPO mohla uplatniť svoje právomoci. Ak vnútroštátne orgány začali vyšetrovať trestný čin, ktorý patrí do právomoci EPPO, a EPPO sa rozhodne uplatniť svoje právo odňať vec, sú povinné postúpiť jej svoje veci. Vyšetovania začínajú európski delegovaní prokurátori v zúčastnených členských štátoch a dozoruje ich 22 európskych prokurátorov a hlavný európsky prokurátor v Luxemburgu. Európski delegovaní prokurátori sú pričlenení k národným prokuratúram alebo súdom. V súvislosti s ich operatívnou prácou im však môže poskytovať usmernenie len ústredie EPPO, a to buď prostredníctvom 15 stálych komôr, alebo 22 európskych prokurátorov. V roku 2021 pôsobilo 95 európskych delegovaných prokurátorov, pričom sa plánuje vymenovať 140 takýchto prokurátorov. Kolégium EPPO zasadalo 34-krát a prijalo 125 rozhodnutí. Zmenilo a doplnilo niektoré rozhodnutia na základe prvých získaných poznatkov, napríklad o prideliťovaní vecí stálym komorám alebo overovaní zaregistrovaných informácií, s cieľom posúdiť právomoci EPPO.

Rámček 5 – Dohoda o formách spolupráce medzi Komisiou a EPPO

V právnom rámci, ktorým sa upravuje činnosť EPPO, sa stanovuje, že nadviaže a udržiava vzťahy spolupráce s Komisiou na účely ochrany finančných záujmov EÚ. Na tento účel uzatvorili dohodu, v ktorej sa stanovili spôsoby ich vzájomnej spolupráce.

V dohode podpísanej 18. júna 2021 sa spresňuje úprava týkajúca sa administratívy na účely vykonávania povinností vzájomnej výmeny informácií a konzultácií, ako sa uvádza v nariadení o EPPO. Na jednej strane je cieľom umožniť EPPO účinne vyšetrovať a stíhať trestné činy poškodzujúce rozpočet EÚ; a na druhej strane umožniť útvarom Komisie zabezpečiť prijatie primeraných administratívnych, finančných a disciplinárnych opatrení v nadväznosti na vyšetrovania EPPO vrátane preventívnych opatrení s cieľom chrániť rozpočet EÚ.

V dohode sa spresňujú najmä a) osobitné druhy informácií alebo konzultácií, ktoré sa majú v každej veci preniesť; b) relevantné kontaktné miesta; c) uplatniteľné postupy, komunikačné nástroje, vzor a lehoty; a d) podmienky, za ktorých je EPPO schopná získať prístup k osobitným relevantným databázam spravovaným Komisiou. Zahŕňa aj odkaz na úzku a včasnú spoluprácu medzi Komisiou a EPPO, pokiaľ ide o uplatňovanie nariadenia (EÚ) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ.

3.1.6. Európsky dvor audítorov (EDA)

Európsky dvor audítorov (EDA) posudzuje hospodárnosť, účinnosť, efektívnosť, zákonnosť a správnosť opatrení EÚ s cieľom zlepšiť zodpovednosť, transparentnosť a finančné riadenie.

Rámček 6 – Výročná správa Európskeho dvora audítorov

EDA každoročne vykonáva audit príjmov a výdavkov rozpočtu EÚ a predkladá stanovisko o tom, do akej miery je ročná účtovná závierka spoľahlivá a do akej miery príjmy a výdavky spĺňajú platné pravidlá a nariadenia. Výročná správa za rozpočtový rok 2020 bola uverejnená 26. októbra 2021²⁷.

EDA dospel k záveru, že účtovná závierka nebola ovplyvnená významnými nesprávnosťami. V oblasti správnosti transakcií dospel k záveru, že v príjmoch sa nevyskytli významné chyby. Pokiaľ ide o výdavky, z výsledkov auditu vyplýva, že odhadovaná chybovosť bola rovnaká ako minulý rok (2,7 %). Výdavky s vysokým rizikom (najmä výdavky, ktoré vznikli v dôsledku preplatenia nákladov) boli ovplyvnené významnou chybovosťou. V roku 2021 bolo úradu OLAF oznámených šesť prípadov podozrenia z podvodu.

²⁷ Európsky dvor audítorov, [Výročná správa o plnení rozpočtu EÚ za rozpočtový rok 2020](#), 26.10.2021.

3.1.7. Eurojust

Eurojust, Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach, koordinuje prácu vnútroštátnych orgánov – členských štátov a krajín mimo EÚ – pri vyšetrowaní a stíhaní cezhraničnej trestnej činnosti. Pokiaľ ide o ochranu finančných záujmov EÚ, zohráva úlohu predovšetkým v súvislosti s členskými štátmi, ktoré sa nezúčastňujú na činnosti EPPO.

Rámček 7 – Najvýznamnejšie úspechy Eurojustu v roku 2021

V roku 2021 Eurojust pokračoval vo svojej operačnej práci v boji proti podvodom poškodzujúcim rozpočet EÚ a iným trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy EÚ v spolupráci s EPPO, úradom OLAF a Europolom. Spolupráca v boji proti podvodom zahŕňala zapojenie Eurojustu do operácie SENTINEL zameranej na ochranu finančných prostriedkov v spojení s iniciatívou NextGenerationEU proti podvodom, korupcii a inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ (pozri **rámček 11**).

Spolupráca medzi Eurojustom a EPPO sa začala v roku 2021. Po podpísaní dohody o spolupráci vo februári 2021 začal Eurojust spolupracovať s EPPO na vyšetrowaniach krátko nato, ako EPPO 1. júna 2021 začala svoju činnosť.

OLAF bol v roku 2021 naďalej dôležitým operačným partnerom Eurojustu, pričom sa zúčastnil na viacerých koordinačných stretnutiach o prípadoch poškodzujúcich rozpočet EÚ. Oba orgány okrem toho zaviedli nový pracovný postup na účely užšej spolupráce a pokračovali v práci na hodnotení spoločných vyšetrowacích tímov, na ktorých sa úrad OLAF zúčastňoval. Tak ako v predchádzajúcich rokoch Eurojust a OLAF pokračovali vo vzájomnej výmene odborných znalostí v oblasti boja proti podvodom. Po seminári Eurojustu pre vyšetrowateľov úradu OLAF, ktorý sa konal v roku 2020, sa odborníci Eurojustu v roku 2021 zúčastnili na prezentáciách úradu OLAF o prípadových štúdiách, metódach analýzy údajov a revidovanom právnom rámci uplatniteľnom na vyšetrowania úradu OLAF.

3.1.8. Europol

Europol, Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva, slúži ako podporné centrum pre operácie v oblasti presadzovania práva, centrum informácií o trestnej činnosti a centrum odborných znalostí v oblasti presadzovania práva.

Rámček 8 – Europol v roku 2021

V septembri 2021 Európske centrum pre finančnú a hospodársku trestnú činnosť (EFECC) pôsobiace pri Europole v spolupráci s talianskymi orgánmi zorganizovalo v Ríme stretnutie na vysokej úrovni týkajúce sa presadzovania práva, na ktorom sa schválila táto zásada: akékoľvek ohrozenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zasahuje do dobrej finančnej situácie EÚ.

Okrem toho v septembri 2021 Europol, úrad OLAF, EPPO, Eurojust a 21 členských štátov spojili sily v rámci operácie SENTINEL (pozri **rámček 11**).

3.2. Úroveň členských štátov

3.2.1. Koordinačný útvar pre boj proti podvodom (AFCOS)

Od roku 2013²⁸ sa od členských štátov vyžaduje, aby určili **koordinačný útvar pre boj proti podvodom** (AFCOS) s cieľom uľahčiť účinnú spoluprácu a výmenu informácií, a to aj operačných informácií, s úradom OLAF. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, kde je v rámci ich vnútroštátnej administratívnej štruktúry najlepšie zaradiť útvar AFCOS a aké budú právomoci útvaru.

Mandát útvaru AFCOS sa môže líšiť v závislosti od okolností jednotlivých krajín. Vo všetkých prípadoch by však jeho právomoci mali zahŕňať zabezpečenie spolupráce s úradom OLAF a koordinovanie legislatívnych, administratívnych a vyšetrovacích povinností a činností súvisiacich s ochranou finančných záujmov EÚ v dotknutých členských štátoch.

Rámček 9 – Opatrenia prijaté členskými štátmi v roku 2021²⁹

Luxembursko a Lotyšsko posilnili svoje útvary AFCOS. V **Luxembursku** sa tím útvaru AFCOS posilnil s cieľom zabezpečiť primeranú koordináciu v boji proti podvodom a ochranu finančných záujmov EÚ. **Lotyšsko** oznámilo prijatie nového zákona a súvisiacej príručky postupov s cieľom zabezpečiť, aby mal útvar AFCOS zákonné práva *a)* zúčastňovať sa na kontrolách na mieste vykonávaných úradom OLAF a poskytovať v rámci nich pomoc, *b)* vyžiadať si informácie alebo dokumenty od súkromných osôb a *c)* prijímať informácie o bankových účtoch ako súčasť administratívnych vyšetrovaní.

Grécko, Španielsko a Švédsko oznámili opatrenia prijaté ich útvarom AFCOS s cieľom pomôcť riadiacim orgánom lepšie oznamovať možné podvody orgánom presadzovania práva.

3.2.2. Národné stratégie pre boj proti podvodom

Neustále podnecovanie členských štátov Komisiou, aby prijímali **národné stratégie pre boj proti podvodom**, viedlo k stabilnému nárastu počtu prijatých národných stratégií pre boj proti podvodom. Do konca roku 2021 prijalo národnú stratégiu pre boj proti podvodom alebo ju aktualizovalo 17³⁰ členských štátov a z 11³¹ členských štátov, ktoré ešte len majú takúto stratégiu prijať, štyri³² oznámili, že sú v procese vypracúvania alebo blízko k prijatiu národnej stratégie pre boj proti podvodom.

²⁸ V súlade s článkom 12a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2016/2030 z 26. októbra 2016 a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2223 z 23. decembra 2020.

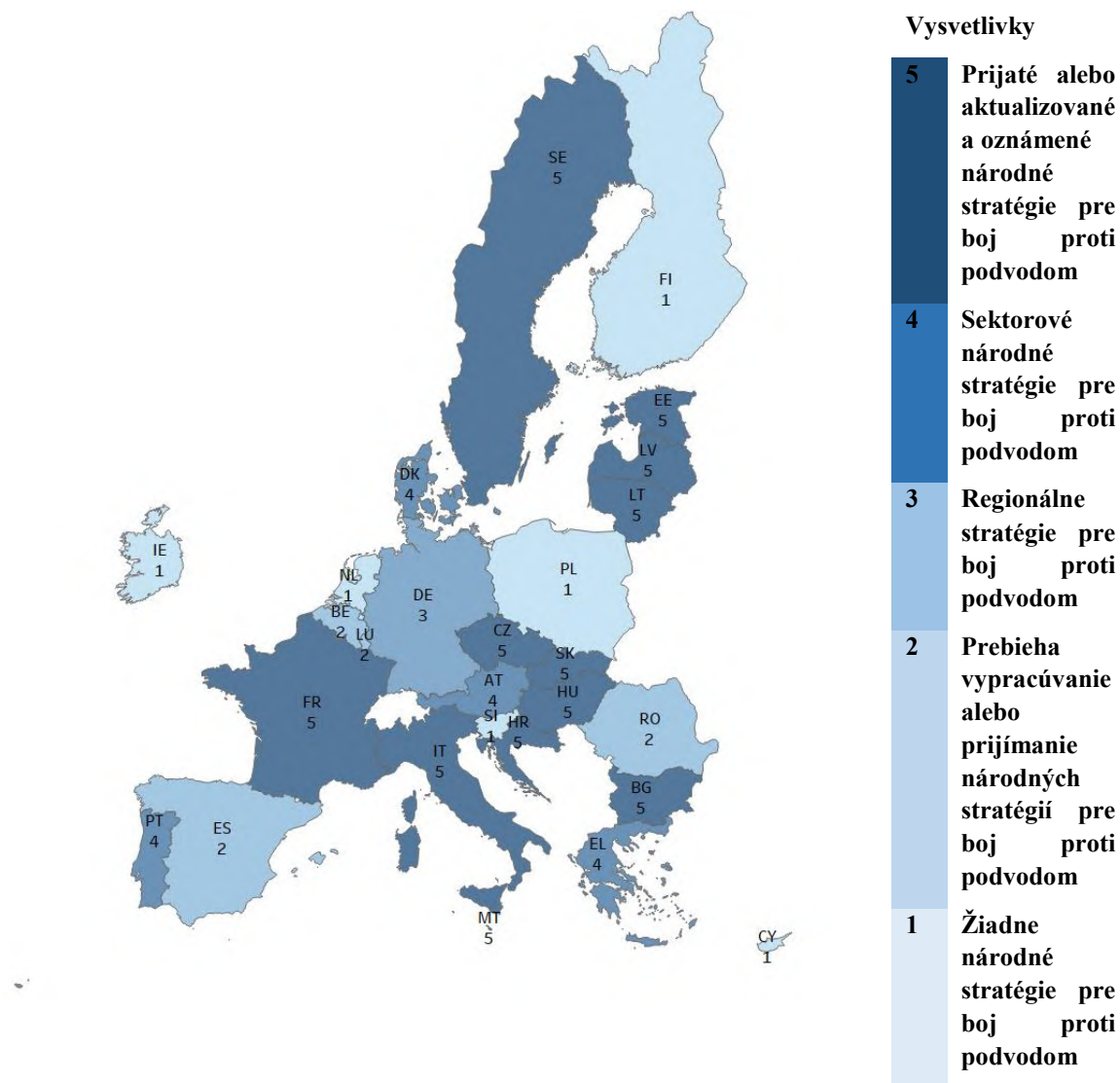
²⁹ Pozri dokument Opatrenia prijaté členskými štátmi na ochranu finančných záujmov EÚ v roku 2021 – vykonávanie článku 325 ZFEÚ pripojený k tejto správe, kde sú uvedené podrobnejšie informácie o vnútroštátnych iniciatívach na zlepšenie ochrany finančných záujmov EÚ.

³⁰ Bulharsko, Česko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Rakúsko, Portugalsko, Slovensko, Švédsko. Spomedzi nich úradu OLAF ešte nezaslalo potrebné dokumenty Nemecko a Portugalsko. Rakúsko v roku 2020 oznámilo, že má zavedenú takúto stratégiu do konca roka, ale za rok 2021 nezaslalo žiadne ďalšie aktualizácie.

³¹ Belgicko, Írsko, Španielsko, Cyprus, Luxembursko, Holandsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko.

³² Belgicko, Španielsko, Luxembursko, Rumunsko.

Obrázok 3 – Národné stratégie pre boj proti podvodom: súčasný stav prijatia

Hoci pokrytie a obsah stratégií sa v jednotlivých členských štátoch líši³³ a niektoré stratégie je potrebné aktualizovať, celková situácia sa v porovnaní s rokom 2020 zlepšila. Na základe odporúčaní Komisie boli viaceré³⁴ súčasné stratégie aktualizované s cieľom zohľadniť nové významné riziká, ako sú riziká spojené s vykonávaním Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a účinky pandémie ochorenia COVID-19.

3.2.3. Vykonávanie odporúčaní z roku 2020 členskými štátmi³⁵

Komisia vo svojej správe o ochrane finančných záujmov Európskej únie za rok 2020 vydala tri súbory odporúčaní členským štátom, ktoré pokrývali a) prierezové aspekty boja proti podvodom; b) príjmy a c) výdavky. Cieľom uvedených odporúčaní bolo zlepšiť spoluprácu medzi orgánmi

³³ Pozri aj oddiel 5.6.

³⁴ Bulharsko, Grécko, Francúzsko, Taliansko, Maďarsko.

³⁵ Úplný prehľad nadväzných opatrení poskytnutý členskými štátmi je uvedený v dokumente Vykonávanie odporúčaní z roku 2020 členskými štátmi, ktorý je pripojený k tejto správe.

EÚ a vnútroštátnymi orgánmi; zlepšiť súdržnosť a konzistentnosť vnútroštátnych opatrení na boj proti podvodom; optimalizovať fungovanie colnej únie a colných orgánov členských štátov; posilniť rámce vnútornej kontroly a zvýšiť flexibilitu a odolnosť v čase krízy.

Pokiaľ ide o prierezové aspekty boja proti podvodom, Komisia odporučila, aby členské štáty, ktoré sa nepripojili k EPPO, zvážili, že tak urobia.

Z piatich členských štátov, ktoré ešte nie sú súčasťou EPPO, **Švédsko** uviedlo svoj zámer pripojiť sa v roku 2023; **Dánsko, Írsko, Maďarsko a Poľsko** uviedli, že sa neplánujú pripojiť³⁶.

V oblasti príjmov 16³⁷ členských štátov v odpovedi uviedlo, že v plnej miere vykonali odporúčanie Komisie posúdiť **riziká a nedostatky svojich národných stratégií colnej kontroly**, ktoré zvýraznila pandémia ochorenia COVID-19, štyri³⁸ členské štáty ho vykonali čiastočne a šesť³⁹ členských štátov ho nevykonalo. Odpovede svedčia o súbore úspešných opatrení, ako je spružnenie kontrol a profilovania rizika, čím sa zabezpečilo, že kontroly sa počas pandémie ochorenia COVID-19 naďalej vykonávali efektívne.

V reakcii na odporúčanie **posúdiť riziká, ktorými sa možno počas roku 2020 nezaoberali, a vykonať nápravné opatrenia s cieľom zaoberať sa nimi** 16⁴⁰ členských štátov vykonalo odporúčanie v plnej miere, tri⁴¹ členské štáty ho vykonali čiastočne a sedem⁴² členských štátov ho nevykonalo.

Pokiaľ ide o odporúčania týkajúce sa výdavkov, 11⁴³ členských štátov oznámilo, že začali vykonávať **cielené riadenie rizika v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 a nadchádzajúcim vykonávaním Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti** a toto odporúčanie vykonali v plnej miere; 11⁴⁴ členských štátov ho vykonalo len čiastočne a štyri⁴⁵ členské štáty toto odporúčanie nevykonali.

Pokiaľ ide o to, či **zlepšili spôsob, akým sa zhromažďujú a používajú podkladové údaje a údaje týkajúce sa odhalených nezrovnalostí a podvodov**, 14⁴⁶ členských štátov oznámilo, že toto odporúčanie vykonalo v plnej miere, sedem⁴⁷ členských štátov oznámilo, že ho vykonalo čiastočne a päť⁴⁸ členských štátov oznámilo, že ho nevykonali. Väčšina členských štátov oznámila, že prispôbili využívanie IT systémov, ako je systém riadenia nezrovnalostí (IMS),

---

³⁶ Na Dánsko a Írsko sa vzťahuje výnimka z uplatňovania politik v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

³⁷ Bulharsko, Česko, Estónsko, Írsko, Grécko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Švédsko.

³⁸ Belgicko, Nemecko, Španielsko, Francúzsko.

³⁹ Dánsko, Chorvátsko, Malta, Holandsko, Slovensko, Fínsko.

⁴⁰ Česko, Estónsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Švédsko.

⁴¹ Belgicko, Bulharsko, Francúzsko.

⁴² Dánsko, Nemecko, Chorvátsko, Malta, Holandsko, Slovensko, Fínsko.

⁴³ Dánsko, Estónsko, Grécko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Švédsko.

⁴⁴ Belgicko, Bulharsko, Česko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Maďarsko, Holandsko, Rumunsko, Slovensko, Fínsko.

⁴⁵ Nemecko, Írsko, Litva, Slovinsko.

⁴⁶ Bulharsko, Grécko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Slovensko, Švédsko.

⁴⁷ Belgicko, Česko, Dánsko, Španielsko, Francúzsko, Rumunsko, Fínsko.

⁴⁸ Nemecko, Estónsko, Írsko, Litva, Slovinsko.

systém Arachne⁴⁹, systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES)⁵⁰, ako aj širokú škálu vnútroštátnych IT nástrojov s cieľom zlepšiť kvalitu údajov, s ktorými pracovali.

V poslednom odporúčaní týkajúcom sa výdavkov sa členské štáty vyzvali, aby využívali **integrováný a interoperabilný informačný a monitorovací systém, ktorý Komisia sprístupní v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a rozpočtom EÚ**. 19⁵¹ členských štátov oznámilo, že toto odporúčanie vykonali v plnej miere, štyri⁵² členské štáty ho vykonali čiastočne a tri⁵³ členské štáty ho nevykonali.

4. SPOLUPRÁCA V OBLASTI BOJA PROTI PODVODOM

Boj proti podvodom má pre EÚ zásadný význam, v neposlednom rade vzhľadom na úlohu, ktorú zohráva na svetovej scéne. Spolupráca je rozhodujúca na zabezpečenie účinnosti tohto boja. V tomto oddiele sa uvádza prehľad najvýznamnejších trendov v tejto oblasti.

4.1. Medzinárodná spolupráca

4.1.1. Spolupráca s krajinami mimo EÚ a ustanovenia o vzájomnej pomoci a boji proti podvodom v medzinárodných dohodách

Spolupráca s medzinárodnými partnermi má zásadný význam pre ochranu finančných prostriedkov vynaložených mimo Európy a príjmovej strany rozpočtu EÚ. S týmto cieľom úrad OLAF – spoločne s príslušným útvarom Komisie – pokračoval v roku 2021 v **zabezpečovaní toho, aby dohody o financovaní a iné zmluvy obsahovali riadne ustanovenia o boji proti podvodom** vrátane možnosti uskutočňovať kontroly a vyšetrovania v súvislosti s finančnými prostriedkami implementovanými mimo EÚ. Úrad OLAF takisto uzavrel dohody o administratívnej spolupráci s dvomi medzinárodnými partnerskými orgánmi, s generálnou prokuratúrou Ukrajiny a so Svetovou colnou organizáciou (WCO). Takéto dohody prispievajú k podpore blízkych vzťahov s partnermi zapojenými do boja proti podvodom tým, že poskytujú usmerňujúci rámec pre praktickú spoluprácu, napr. výmenu informácií alebo najlepších postupov. Úrad OLAF v roku 2021 zorganizoval aj osvetové podujatia online s cieľom nadviazať nové operačné kontakty s vyšetrovacími orgánmi v krajinách mimo EÚ a podporiť oznamovanie podvodov a nezrovnalostí prostredníctvom delegácií EÚ na celom svete.

Spolupráca s tretími krajinami s cieľom predchádzať porušovaniu colných predpisov, odhaľovať ho a bojovať proti nemu je založená na dohodách o **vzájomnej administratívnej pomoci** v colných záležitostiach. Takéto dohody predstavujú kľúčový príspevok k ochrane finančných záujmov EÚ. V súčasnosti existujú dohody s 87 krajinami vrátane významných obchodných partnerov EÚ, ako sú USA, Čína a Japonsko. V roku 2021 sa uzavreli rokovania s krajinami východnej a južnej Afriky (ESA5)⁵⁴ a prebiehali rokovania s Austráliou, Indonéziou a so Spojeným kráľovstvom v súvislosti s Gibraltárom.

⁴⁹ Arachne je jednotný integrovaný informačný systém na hĺbkovú analýzu údajov a hodnotenie rizika, ktorý Komisia vyvinula a sprístupnila členským štátom v oblastiach súdržnosti, poľnohospodárstva a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

⁵⁰ Opis systému je uvedený v oddiele 7.2.

⁵¹ Bulharsko, Belgicko, Česko, Dánsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko.

⁵² Chorvátsko, Litva, Rumunsko, Fínsko.

⁵³ Nemecko, Estónsko, Švédsko.

⁵⁴ Komory, Madagaskar, Maurícius, Seychely a Zimbabwe.

Dohody o voľnom obchode zvyčajne obsahujú doložku o boji proti podvodom, ktorá zahŕňa dočasné zrušenie colnej preferencie pre výrobok v prípadoch závažných colných podvodov a pretrvávajúcej nedostatočnej spolupráce v oblasti boja proti nim. Takáto doložka v skutočnosti predstavuje podmienku *sine qua non* pre udelenie colnej preferencie tretím krajinám.

4.1.2. Deviata konferencia zmluvných strán Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii a uznesenia podporené EÚ

EÚ je zmluvnou stranou Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC), ktorý predstavuje jediný právne záväzný, univerzálny protikorupčný nástroj. Komisia zastupuje EÚ vo všetkých procesoch súvisiacich s UNCAC vrátane účasti na zasadnutiach skupiny pre preskúmanie vykonávania a na otvorených pracovných skupinách pre prevenciu korupcie a pre vymáhanie majetku.

Mechanizmus preskúmania vykonávania dohovoru je záväzný pre všetky zmluvné strany dohovoru vrátane EÚ. Komisia v júni 2021 oznámila Úradu Organizácie spojených národov pre drogy a kriminalitu (UNODC), že je pripravená podrobiť sa postupu preskúmania, ktorý sa stanovuje v UNCAC⁵⁵. Preskúmanie vykonávania sa oficiálne začalo v júli 2021.

Na deviatej konferencii zmluvných strán (CoSP) v egyptskom Sharm el-Sheikh v decembri 2021 EÚ zdôraznila svoje pokračujúce dôrazné úsilie o podporu čo najširšej **účasti relevantných organizácií občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií** na boji proti korupcii.

Počas všeobecnej rozpravy EÚ poukázala na úlohu EPPO a úradu OLAF v boji proti korupcii a zdôraznila význam médií a investigatívnych novinárov. EÚ podporila štyri z ôsmich prijatých uznesení, konkrétne o prevencii korupcie, o posilnení medzinárodnej spolupráce v núdzových situáciách a o reakcii na krízu a obnovu po nej, ako aj o regionálnom boji proti korupcii⁵⁶.

4.1.3. Boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami

Druhý akčný plán na boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami (2018 – 2022), ktorý Komisia predložila v decembri 2018 a ktorý obsahuje politické opatrenia, ako aj operačné opatrenia na presadzovanie práva, sa v priebehu roku 2021 naďalej vykonával a do konca roku 2021 sa realizoval alebo dokončil veľký počet kľúčových akcií.

Komisia zohráva vedúcu úlohu v tejto oblasti na multilaterálnej úrovni a bilaterálne spolupracuje s krajinami zdroja a tranzitnými krajinami. Na multilaterálnej úrovni predstavuje **Protokol na odstránenie nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami k Rámcovému dohovoru o kontrole tabaku** (protokol k RDKT) medzinárodnú dohodu, ktorej cieľom je celosvetovo významne znížiť nezákonný obchod s tabakovými výrobkami. Úrad OLAF sa v úzkej spolupráci s príslušnými útvarmi Komisie a členskými štátmi aktívne zapájal do práce súvisiacej s protokolom k RDKT. Úrad OLAF zastupoval EÚ a zúčastnené členské štáty na druhom zasadnutí zmluvných strán, ktoré sa konalo v novembri 2021. Počas tohto zasadnutia sa schválili závery dvoch pracovných skupín (Vyhľadávanie a sledovanie a Pomoc a spolupráca) a navrhla sa nová stratégia pomoci na podporu vykonávaniu protokolu. Všetky zapojené zmluvné strany sa dohodli, že budú pokračovať v práci na globálnom kontaktnom mieste na výmenu informácií s cieľom umožniť výmenu informácií medzi systémami na vyhľadávanie a sledovanie a podporiť celosvetový boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami.

---

⁵⁵ Listom komisárky Johanssonovej adresovanom výkonnému riaditeľovi UNODC.

⁵⁶ Záverečná správa o deviatej konferencii zmluvných strán.

4.2. Spolupráca medzi EÚ a členskými štátmi

4.2.1. Činnosti Poradného výboru na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF)

V **Poradnom výbore na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF)** zasadajú odborníci z Komisie (zastúpenej úradom OLAF) a členských štátov. Poskytuje fórum na diskusiu o hlavných trendoch v boji proti podvodom a o príprave tejto správy. Jeho práca je štruktúrovaná do štyroch pracovných skupín a pléna.

V roku 2021 sa zorganizovali dve plenárne zasadnutia v júni a decembri, uskutočnili sa dve zasadnutia podskupiny pre oznamovanie a analýzu podvodov a iných nezrovnalostí a jedno zasadnutie podskupiny pre prevenciu podvodov. Tieto zasadnutia predstavovali dobrú príležitosť prediskutovať najnovšie trendy v nezrovnalostiach a podvodoch a IT nástroje používané na riadenie finančných prostriedkov EÚ. Počas pandémie slúžili aj ako dôležité prepojenie medzi úradom OLAF a jeho partnermi, pričom sa udržiavali otvorené komunikačné kanály a účastníkom sa umožňovalo vymieňať si informácie a najlepšie postupy.

Výročné zasadnutie útvarov AFCOS členských štátov sa uskutočnilo v septembri vo virtuálnej forme. Diskusie boli zamerané na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Podskupina pre prevenciu podvodov sa v decembri dohodla na zriadení expertnej skupiny v oblasti využívania IT nástrojov na ochranu zdrojov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

4.2.2. Program EÚ pre boj proti podvodom

Program Hercule III, ktorý poskytoval pomoc pre projekty na podporu boja proti podvodom a ochranu finančných záujmov EÚ vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2014 – 2020, nahradil po prijatí nariadenia (EÚ) 2021/785 nový **Program Únie pre boj proti podvodom**.

V Programe Únie pre boj proti podvodom sa spájajú tri rôzne, predtým samostatné činnosti, ale stavia sa na úspechu programu Hercule III. V Programe Únie pre boj proti podvodom sa s cieľom podporiť členské štáty vo vzájomnej pomoci v colných a poľnohospodárskych záležitostiach do **jedného rámca zlučuje časť finančných prostriedkov programu Hercule**, financovanie **informačného systému pre boj proti podvodom** (platforma AFIS) so **systémom riadenia nezrovnalostí (IMS)** na účely oznamovania nezrovnalostí vrátane podvodov v prípadoch týkajúcich sa finančných prostriedkov na zdieľané riadenie a finančných prostriedkov na predvstupovú pomoc.

Tým sa **posilňujú synergie** medzi rôznymi oblasťami a vytvárajú úspory zdrojov vrátane finančnej flexibility, ktorá umožňuje v prípade potreby prerozdeliť finančné prostriedky v rámci programu pre jednu alebo druhú časť činnosti.

Program EÚ pre boj proti podvodom má dva všeobecné ciele⁵⁷. Po prvé sa zameriava na ochranu finančných záujmov EÚ. Po druhé sa zameriava na podporu vzájomnej pomoci medzi správnyimi orgánmi členských štátov a spolupráce medzi nimi a Komisiou pri zabezpečovaní riadneho uplatňovania predpisov o colných a poľnohospodárskych záležitostiach.

Program má tri špecifické ciele:

1. predchádzať podvodom, korupcii a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ a bojovať proti nim;

---

⁵⁷ Podrobnejšie informácie sú uvedené v dokumente Ročný prehľad s informáciami o výsledkoch Programu Únie pre boj proti podvodom v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

2. podporovať oznamovanie nezrovnalostí vrátane podvodov, pokiaľ ide o finančné prostriedky z rozpočtu Únie na zdieľané riadenie a finančné prostriedky z rozpočtu EÚ na predvstupovú pomoc;
3. poskytovať nástroje na výmenu informácií a podporu pre operačné činnosti v oblasti vzájomnej administratívnej pomoci v colných a poľnohospodárskych záležitostiach.

Rámček 10 – Zameranie na AFIS a IMS

AFIS je systém zastrešujúci súbor IT aplikácií zameraných na boj proti podvodom prevádzkovaný úradom OLAF s použitím spoločnej technickej infraštruktúry, ktorého cieľom je včasná a bezpečná **výmena informácií o podvodoch** medzi príslušnými vnútroštátnymi správnymi orgánmi a správnymi orgánmi EÚ, ako aj uchovávanie a analýza príslušných údajov. Na portáli AFIS je zaregistrovaných viac než 8 500 koncových používateľov v takmer 1 400 príslušných orgánoch z členských štátov, partnerských krajín, medzinárodných organizácií, Komisie a iných inštitúcií EÚ. Umožňuje rozsiahle úspory z rozsahu a synergie pri rozvoji, udržiavaní a prevádzke takého širokého a rozmanitého súboru IT služieb a nástrojov.

Systém AFIS podporuje **vzájomnú pomoc v colných záležitostiach** pomocou nástrojov spolupráce, ako napríklad **VOCU** (koordináčna jednotka virtuálnych operácií) pre **spoločné colné operácie**, zabezpečený e-mail (AFIS-e-mail) a osobitné moduly výmeny informácií. Takisto poskytuje podporu prostredníctvom databáz, ako je CIS (colný informačný systém) a FIDE (Databáza na identifikáciu súborov colného vyšetovania), zoznam správ o stave kontajnerov (CSM) a zoznam dovozov, vývozov a tranzitov (IET); a poskytuje podporu prostredníctvom nástrojov na analýzu údajov, ako je automatizovaný monitorovací nástroj (AMT), a aplikácií na elektronické pracovné postupy, ako je ToSMA (aplikácia na správu zaistení tabaku). Prebieha ďalší vývoj na účely zriadenia analytickej platformy v systéme AFIS s cieľom podporiť strategickú a operačnú analýzu.

Hlavným právnym základom pre prevádzku platformy AFIS je nariadenie Rady (ES) č. 515/97 o vzájomnej pomoci medzi správnymi orgánmi členských štátov a o spolupráci medzi správnymi orgánmi členských štátov a Komisiou pri zabezpečovaní riadneho uplatňovania predpisov o colných a poľnohospodárskych záležitostiach⁵⁸.

IMS je aplikácia na platforme AFIS, ktorá uľahčuje **oznamovanie nezrovnalostí a podvodov** odhalených vnútroštátnymi orgánmi v oblasti zdieľaného riadenia a predvstupovej pomoci v súlade s odvetvovými nariadeniami a dohodami o financovaní. V roku 2021 sa zadalo vypracovanie štúdie s cieľom identifikovať možné zlepšenia systému na základe potrieb používateľov a zainteresovaných strán a preskúmať možnosť posilnenia interoperability s inými IT systémami Komisie pre boj proti podvodom, ako sú Arachne a EDES⁵⁹.

4.2.3. Spolupráca v oblasti príjmov

4.2.3.1. Program Colníctvo

Hoci sa v **programe Colníctvo** [nariadenie (EÚ) 2021/444] priamo nerieši boj proti podvodom, je dôležitým partnerom v ochrane finančných a hospodárskych záujmov EÚ a členských štátov. Jeho **IT systémy** ako pilier programu zohrávajú zásadnú úlohu pri uľahčovaní výmeny informácií a údajov, a to aj informácií o riziku, medzi členskými štátmi, čím sa podporuje výber rôznych cieľ (napr. cieľ, DPH a spotrebných daní pri dovoze). Program okrem toho podporuje

⁵⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 515/97 z 13. marca 1997 o vzájomnej pomoci medzi správnymi orgánmi členských štátov a o spolupráci medzi správnymi orgánmi členských štátov a Komisiou pri zabezpečovaní riadneho uplatňovania predpisov o colných a poľnohospodárskych záležitostiach (Ú. v. ES L 82, 22.3.1997, s. 1).

⁵⁹ Opis systému je uvedený v oddiele 7.2.

akcie spolupráce vrátane projektových skupín, sietí odborníkov, seminárov a činností odbornej prípravy a ďalšej podpory zvyšovania kvalifikácie ľudských zdrojov, čím sa orgánom členských štátov umožňuje vymieňať si osvedčené postupy a zlepšovať colné kontroly a výber cieľ. Ďalej by sa novo zriadeným Nástrojom finančnej podpory na vybavenie na colné kontroly [nariadenie (EÚ) 2021/1077], ktorý sa má použiť pre všetky typy hraníc, mala podporovať colná únia a práca colných orgánov, najmä im pomáhať pri ochrane finančných a hospodárskych záujmov EÚ, zabezpečovaní bezpečnosti a ochrany v EÚ a ochrane pred nekalým a nezákonným obchodom, napríklad pred falšovaním tovaru, a súčasnom uľahčovaní legitímnej obchodnej činnosti.

4.2.3.2. Program Fiscalis

Program Fiscalis [nariadenie (EÚ) 2021/847] zahŕňa širokú škálu akcií na podporu spolupráce medzi daňovými orgánmi členských štátov na ochranu finančných a hospodárskych záujmov EÚ a jej členských štátov vrátane ich ochrany pred daňovými podvodmi, daňovými únikmi a vyhýbaním sa daňovým povinnostiam. Program Fiscalis okrem toho poskytuje vnútroštátnym orgánom príležitosť na spoluprácu prostredníctvom využívania **IT systémov, činností spolupráce a akcií na zvyšovanie kvalifikácie ľudských zdrojov**.

4.2.3.3. Spoločné colné operácie

Spoločné colné operácie sú **cielené akcie s obmedzeným trvaním**, ktorých zámerom je bojovať proti podvodom a pašovaniu citlivého tovaru v konkrétnych rizikových oblastiach, resp. na určených obchodných trasách.

Úrad OLAF okrem vyšetrovania prípadov podvodov s príjmami a falšovania koordinuje aj rozsiahle spoločné colné operácie, do ktorých sú zapojení operační partneri z EÚ a zo zahraničia. Podpora, ktorú poskytuje úrad OLAF, je prispôbená každej spoločnej colnej operácii a môže zahŕňať využívanie jeho stálej technickej infraštruktúry, IT a komunikačných nástrojov, najmä koordináčnej jednotky virtuálnych operácií, na bezpečnú výmenu informácií, ako aj špecializovanú strategickú analýzu, administratívnu a finančnú podporu. V roku 2021 úrad OLAF zorganizoval alebo spoluorganizoval dve operácie týkajúce sa rúšok a tabakových výrobkov a zapojil sa do viacerých operácií, ktoré iniciovali členské štáty, Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) alebo WCO.

Tabuľka 2 – Spoločné colné operácie v roku 2021

Operácia	Opis
S'CARE FACE	Operácia organizovaná úradom OLAF v úzkej spolupráci s inými GR (GR TAXUD, GR GROW, GR SANTE a GR JUST) s cieľom zlepšiť poznatky v celej EÚ o procese umožnenia vstupu rúšok do EÚ. Operácia S'CARE FACE prebiehala od januára do marca 2021. Počas tejto operácie zúčastnené členské štáty zamedzili vstupu 49 miliónov falšovaných alebo nevyhovujúcich rúšok do EÚ.
SCORPION II	Táto spoločná colná operácia spoluorganizovaná hraničnou podpornou misiou EÚ pre Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM) a úradom OLAF, ktorá bola zameraná na pašovanie tabakových výrobkov na východnej hranici EÚ, viedla k zaisteniu 8,5 milióna cigariet.
POSTBOX III	Operácia spoluorganizovaná talianskymi colnými orgánmi a Guardia di Finanza s podporou úradu OLAF, v spolupráci s Europolom, na ktorej sa zúčastnilo 20 členských štátov. Operácia sa zameriavala na nezákonný obchod s falšovanými výrobkami, farmaceutickými výrobkami a tovarom súvisiacim s pandémiou ochorenia COVID-19, drogami, ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín, ako aj na podhodnotenie tovaru prostredníctvom otvoreného a skrytého (dark) webu. Operácia viedla k zaisteniu viac ako 1 400 zásielok nezákonného tovaru vrátane viac než 35 000 kusov falšovaného tovaru, falšovaných bankoviek s približnou hodnotou 240 000 EUR, viac než 1 500 kusov vybavenia súvisiaceho s pandémiou ochorenia COVID-19, 240 kg pašovaných cigariet a tabaku a viac než 20 kg konope a marihuany.

Operácia	Opis
ATHENA V	Operácia zameraná na pašovanie peňažných prostriedkov v EÚ prostredníctvom kuriérskych, poštových služieb a služieb doručovania balíkov. Túto operáciu koordinovala španielska colná správa s podporou úradu OLAF, pričom sa do nej zapojilo 13 členských krajín a Europol. Počas operácie sa skontrolovalo viac než 14 000 balíkov. V súčasnosti prebieha vyhodnotenie výsledkov.
ARKTOS 3	Spoločná akcia vedená agentúrou Frontex, Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž a pod spoločným vedením Litvy a Poľska s podporou Interpolu, úradu OLAF, Eurojustu a Europolu, ako aj príslušníkov pohraničnej stráže, polície a colných úradníkov z Estónska, Fínska, Lotyšska, zo Slovenska a Švédska. Bola zameraná na podvody v oblasti spotrebnej dane, najmä pašovanie tabaku, podvod v oblasti dokladov a prevádzach, na vybraných hraničných priechodoch na východnej pozemnej hranici EÚ. Vďaka tejto akcii sa orgánom presadzovania práva podarilo odhaliť viac než 400 inovatívnych tabakových výrobkov, ako sú elektronické cigarety a e-kvapaliny. Medzi zaisteným nezákonným tovarom sa nachádzalo 6,7 milióna nezákonných cigariet a 2,6 tony surového tabaku, ako aj pol tony nezákonných drog. Bolo zatknutých 15 pašerákov a odhalených viac než 200 pozmenených dokladov.
Spoločná činnosť skupiny CELBET 8	Organizovaná Skupinou colných odborníkov pre východnú a juhovýchodnú pozemnú hranicu (CELBET) s podporou úradu OLAF. Bola zameraná na kontrolu peňažných prostriedkov a odhalenie nezákonných cigariet a iných tabakových výrobkov, ako aj falšovaných súčiastok vozidiel, odevov, topánok a kozmetiky vstupujúcich do EÚ na jej východnej hranici.
STOP II	Táto operácia organizovaná WCO bola najväčšou globálnou colnou operáciou v histórii, do ktorej sa zapojilo 146 členských colných správ, s podporou Europolu, Interpolu, Úradu Organizácie spojených národov pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) spoločne s farmaceutickými spoločnosťami a inými aktérmi zo súkromného sektora. Operácia sa zameriavala na nezákonný obchod s liekmi, vakcínami a so zdravotníckymi pomôckami súvisiacimi s pandémiou ochorenia COVID-19. Viedla k zaisteniu 365,7 milióna jednotiek, z čoho 195,5 milióna tvorili lieky súvisiace s pandémiou ochorenia COVID-19, 156,7 milióna tvorili zdravotnícke pomôcky (ako sú súpravy na testovanie na ochorenie COVID-19, rúška, použité rukavice, dezinfekčné gély a kyslíkové koncentrátoary) a približne 13,5 milióna dávok vakcín proti ochoreniu COVID-19.
LUDUS II	Operácia organizovaná Europolom, na ktorej sa zúčastnili úrad OLAF, Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO), WCO a 21 krajín. Viedla k zaisteniu viac než päť miliónov falšovaných a nezákonných hračiek s hodnotou 18 miliónov EUR. Zaistený tovar predstavoval riziká, ako je expozícia chemikáliám, uškrtenie, zadusenie, elektrický šok, poškodenie sluchu a nebezpečenstvo požiaru.
OPSON X	Spoločná operácia Europolu/Interpolu zameraná na falšované a nevyhovujúce potraviny a nápoje. Úrad OLAF viedol cieľnú akciu zameranú na víno a alkoholické nápoje a koordinoval prácu 19 členských štátov a troch krajín mimo EÚ. Táto akcia viedla k zaisteniu takmer 1,8 milióna litrov vína a alkoholických nápojov európskymi colnými a policajnými orgánmi: 215 000 litrov falšovaných alkoholických nápojov, najmä vína a vodky; a 1 550 000 litrov rôznych alkoholických nápojov, vína a piva, ktoré porušovali fiškálne pravidlá alebo normy bezpečnosti potravín.
SHIELD II	Operácia organizovaná Europolom. OLAF viedol cieľnú akciu so 17 členskými štátmi zameranú na falšované hormonálne látky, výživové doplnky a lieky na poruchu erekcie, pričom zabránili vstupu celkovo 254 731 tabliet a 131 027 ampuliek rôznych liekov a 278 kg výživových doplnkov do EÚ.
DEMETER VII	Operácia koordinovaná WCO na boj proti nezákonnému obchodovaniu s odpadom, látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu (ODS) a neúplne fluórovanými uhl'ovodíkmi (HFC). Na tejto operácii sa zúčastnilo celkovo 102 orgánov presadzovanie práva. Úlohou úradu OLAF bolo slúžiť ako styčný bod medzi krajinami EÚ a krajinami mimo EÚ pri získavaní informácií a spravodajských informácií, čo viedlo k odhaleniu a zaisteniu viac než 4 000 ton odpadu (napr. použitej elektroniky, použitých batérií, použitých vozidiel, tlačiarň) a 493 jednotiek ODS a HFC.

Operácia	Opis
SILVER AXE VI	Každoročná operácia vedená Europolom. Účasť úradu OLAF spočívala v poskytovaní odborných znalostí pri identifikácii a sledovaní podozrivých zásielok. V rámci operácie sa zaistilo viac než 1 200 ton nezákonných pesticídov, pričom sa do nej zapojilo 35 rôznych krajín. Viedlo to k zaisteniu nezákonných a falšovaných výrobkov s odhadovanou hodnotou 80 miliónov EUR. Úrad OLAF si vymieňal operačné spravodajské údaje s colnými orgánmi členských štátov a Číny, Ukrajiny, Ruska a Kolumbie. Sledovali sa podozrivé zásielky nezákonných pesticídov, čo viedlo k zaisteniu v celkovej hmotnosti približne 39 ton.

5. KEÚČOVÉ OPATRENIA NA OCHRANU FINANČNÝCH ZÁUJMOV EÚ A BOJ PROTI PODVODOM

5.1. Transpozícia smernice o ochrane finančných záujmov

Smernica (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (smernica o ochrane finančných záujmov) nadobudla účinnosť 5. júla 2017. Lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho práva uplynula 6. júla 2019.

Komisia uverejnila 6. septembra 2021 prvú z troch **správ o transpozícii smernice**, ako sa vyžaduje podľa jej článku 18. V správe sa dospelo k záveru, že hoci všetky členské štáty transponovali smernicu, **sú potrebné ďalšie opatrenia na riešenie otvorených otázok týkajúcich sa súladu**. Zdôrazňuje sa v nej potreba riadnej transpozície vymedzení, sankcií, pravidiel právomoci a premlčacej doby, pokiaľ ide o podvody a iné trestné činy poškodzujúce finančné záujmy EÚ, uvedených v smernici o ochrane finančných záujmov s cieľom umožniť EPPO viesť účinné vyšetrovanie a sťahovanie. V správe sa takisto zdôrazňuje zásadný význam spolupráce medzi EPPO a členskými štátmi.

V decembri 2021 sa Komisia rozhodla začať **konanie o nesplnení povinnosti** proti ôsmim členským štátom⁶⁰ z dôvodu nesprávnej transpozície smernice o ochrane finančných záujmov. Vo februári 2022 Komisia začala konanie o nesplnení povinnosti proti ďalším piatim členským štátom⁶¹. V máji 2022 Komisia začala konanie o nesplnení povinnosti proti ďalším štyrom členským štátom⁶².

Komisia bude naďalej prijímať všetky potrebné kroky na zabezpečenie správnej a komplexnej transpozície smernice o ochrane finančných záujmov, pričom v prípade potreby začne ďalšie konania o nesplnení povinnosti.

Komisia pripravuje druhú správu o transpozícii smernice o ochrane finančných záujmov, ktorá má byť hotová v treťom štvrtroku 2022. Táto správa bude zameraná na primeranosť limitu 10 miliónov EUR týkajúceho sa DPH a účinnosť ustanovení smernice v oblasti podvodov súvisiacich s verejným obstarávaním a premlčacej doby.

5.2. Boj proti praniu špinavých peňazí

Podvod poškodzujúci rozpočet EÚ môže byť aj **prekursorom iných trestných činov** (t.j. môže predstavovať predikatívny trestný čin). Aj keď priamo nesúvisí s ochranou rozpočtu EÚ, právny rámec EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu je preto v tejto súvislosti relevantný.

⁶⁰ Fínsko, Grécko, Chorvátsko, Lotyšsko, Luxembursko, Portugalsko, Rumunsko a Španielsko.

⁶¹ Belgicko, Cyprus, Slovensko, Slovinsko a Švédsko.

⁶² Estónsko, Holandsko, Maďarsko a Malta.

Všetky členské štáty oznámili, že úplne transponovali piatu smernicu o boji proti praniu špinavých peňazí⁶³ o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu⁶⁴.

5.3. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti

Nariadenie o **Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti** nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa financujú reformy a investície v členských štátoch od začiatku pandémie vo februári 2020 do 31. decembra 2026. Aby mohli členské štáty využívať Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, sú povinné predložiť Európskej komisii svoje **národné plány obnovy a odolnosti**. V každom pláne sa uvádzajú reformy a investície, ktoré sa majú vykonať do konca roku 2026, na základe čoho budú členské štáty môcť získať finančné prostriedky do výšky vopred schválených pridelených prostriedkov.

V každom pláne by sa mali riešiť výzvy identifikované v európskom semestri⁶⁵, najmä odporúčania pre jednotlivé krajiny⁶⁶, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 a 2020. Mali byť zároveň prispieť k urýchleniu zelenej a digitálnej transformácie a zvýšiť odolnosť hospodárstiev a spoločností členských štátov. Investície musia spĺňať zásadu „výrazne nenarušiť“⁶⁷.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je **nástroj založený na výkonnosti**. Granty a úvery možno členskému štátu vyplatiť po splnení dohodnutých míľnikov a cieľov na dosiahnutie reforiem a investícií uvedených v plánoch.

V nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti⁶⁸ sa od členských štátov vyžaduje, aby prijali všetky primerané opatrenia na ochranu finančných záujmov EÚ a na zabezpečenie toho, aby **využívanie finančných prostriedkov bolo v súlade s uplatniteľným právom EÚ a vnútroštátnym právom**. Na tento účel členský štát zabezpečí účinný a efektívny systém vnútornej kontroly a vymáhanie neoprávnené vyplatených alebo zneužitých súm. Týmto **novým modelom vykonávania** sa zakladá hlavná zodpovednosť členských štátov pri zabezpečovaní, aby uvedené zdroje boli chránené pred podvodmi, korupciou, konfliktom záujmov (vymedzenými ako „závažné nezrovnalosti“) a dvojitém financovaním.

---

⁶³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ (Text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 43 – 74).

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing_en#eu.

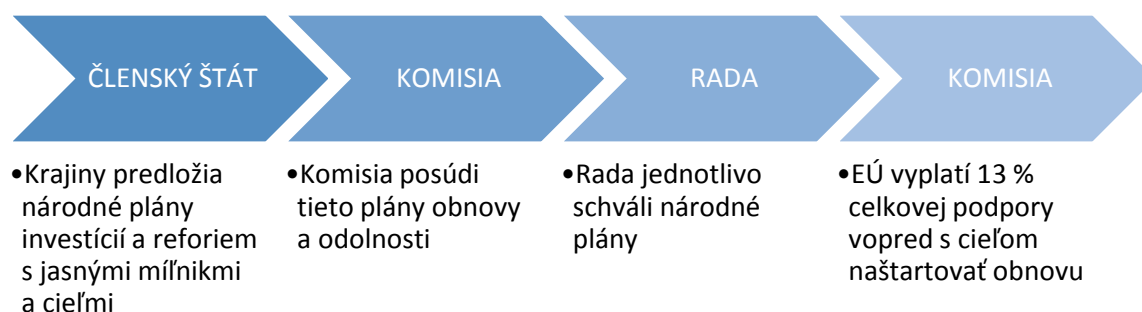
⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_sk.

⁶⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-timeline/spring-package_sk.

⁶⁷ Žiadne opatrenie zahrnuté v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti by nemalo viesť k výraznému narušeniu plnenia cieľov, ako sa vymedzuje v článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 o taxonómii.

⁶⁸ Článok 22 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17 – 75).

Obrázok 4 – Postup posudzovania národných plánov

Každý plán preto obsahuje **oddiel o kontrole a audite**, v ktorom členské štáty poskytnú opis opatrení (vrátane opatrení na boj proti podvodom), ktoré vykonajú, a identifikujú **osobitné míľniky a ciele** na ochranu finančných záujmov EÚ pred závažnými nezrovnalosťami a dvojitém financovaním. Komisia môže plán posúdiť kladne len v prípade, že získa pozitívne hodnotenie v jej systémoch kontroly. Úrad OLAF ako útvar Komisie prispel k posúdeniu plánov obnovy a odolnosti členských štátov Komisiou poskytovaním **cieleného poradenstva v oblasti boja proti podvodom**. Prebieha spolupráca s vnútroštátnymi orgánmi s cieľom vymieňať si názory a uľahčiť šírenie osvedčených postupov a skúseností (ako napríklad využívanie IT nástrojov – pozri aj **oddiel 4.2.1**).

Rámček 11 – Operácia SENTINEL

V septembri 2021 úrad OLAF, EPPO, Eurojust a 21 členských štátov spojili sily v rámci **operácie SENTINEL** s cieľom predvídať očakávanú vlnu podvodov poškodzujúcich finančné prostriedky na obnovu. Na tento účel Europol zriadil špecializovaný interný mechanizmus na spracúvanie operačných údajov, pomoc pri výmene informácií a podporu prebiehajúcich prípadov. Spoločné činnosti boli zamerané na podvody, ako aj daňové úniky, podvody v oblasti spotrebnej dane, korupciu, spreneveru, zneužitie a pranie špinavých peňazí. Europol a úrad OLAF vydali vo februári 2022 spoločnú správu – Posúdenie hrozieb pre finančné prostriedky nástroja NextGenerationEU (NGEU).

Spomedzi povinností členských štátov v súvislosti s opatreniami na ochranu finančných záujmov EÚ prevláda ochrana finančných záujmov EÚ, zhromažďovanie údajov o príjemcoch, dodávateľoch, subdodávateľoch a konečných užívateľoch výhod. Komisia sprístupnila nástroj Arachne členským štátom, aby ho využívali v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti.

Do konca roku 2021 sa prijalo 22 národných plánov. Do 31. júla 2022 sa prijalo 25 takýchto plánov⁶⁹.

5.4. Ochrana oznamovateľov

K nezákonným činnostiam a zneužitiu práva môže dôjsť v každej organizácii, či už je súkromná, alebo verejná, veľká alebo malá. Môžu mať rôzne formy, ako je korupcia, podvod, nekalé obchodné praktiky alebo nedbanlivosť. Ak sa takéto činnosti neriešia, môžu vyústiť do závažného poškodenia verejného záujmu. Osoby pracujúce pre organizáciu alebo tie, ktoré sú s ňou v kontakte v rámci pracovných činností, často ako prvé vedia o takýchto skutočnostiach, a preto sú vo výhodnom postavení a môžu informovať tých, ktorí problém môžu riešiť.

Oznamovatelia, t. j. osoby, ktoré oznámia (v dotknutej organizácii alebo nezávislému orgánu) alebo zverejnia informácie o protiprávnom konaní, ktoré nadobudli v pracovne zameranom kontexte, pomáhajú **predchádzať škodám a odhaľovať ohrozenie alebo poškodenie** verejného záujmu, ktoré by inak mohlo zostať nepovšimnuté.

⁶⁹ Maďarsko a Holandsko ešte neprijali národné plány.

Úroveň ochrany oznamovateľov je však na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni nerovnomerná a fragmentovaná. V dôsledku toho sú oznamovatelia často odradení od toho, aby oznámili svoje obavy zo strachu z odvetných opatrení.

V smernici o ochrane osôb, ktoré oznámia porušenie práva EÚ, prijatej 23. októbra 2019, sa určila lehota pre členské štáty, v ktorej ju majú transponovať do vnútroštátneho práva, a to do 17. decembra 2021. Pokrýva mnohé kľúčové oblasti práva EÚ, ako je pranie špinavých peňazí, ochrana údajov, ochrana finančných záujmov EÚ, bezpečnosť potravín a výrobkov, verejné zdravie, ochrana životného prostredia a jadrová bezpečnosť.

Do konca roku 2021 prijalo osobitné právne predpisy len päť členských štátov⁷⁰. Do konca júna 2022 tak urobili ďalšie štyri členské štáty⁷¹. Len jeden členský štát⁷² dosiaľ nezačal žiadny postup. Tri členské štáty⁷³ rozšírili rozsah pôsobnosti smernice.

Komisia musí predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o vykonávaní a uplatňovaní smernice do 17. decembra 2023.

5.5. Súbor nástrojov na podporu právneho štátu

Ako súčasť tzv. **súboru nástrojov na podporu právneho štátu** Komisia vyvinula viaceré nástroje na riešenie rôznych výziev, ktorým čelí právny štát.

Zahrňa to **európsky mechanizmus právneho štátu**, ktorého jadro tvorí **výročná správa o právnom štáte**. Cieľom je rozvíjať **väčšie povedomie a pochopenie trendov** v členských štátoch, aby bolo možné identifikovať výzvy, ktorým čelí právny štát, vyvinúť možné riešenia a včasne zacieliť podporu. V rámci mechanizmu sa poskytuje aj proces pre **výročný dialóg** o právnom štáte medzi Komisiou, Radou a Európskym parlamentom spolu s členskými štátmi, ako aj národnými parlamentmi, občianskou spoločnosťou a inými zainteresovanými stranami.

5.5.1. Správa o právnom štáte – hlavné zistenia a najvýznamnejšie úspechy v súvislosti s ochranou finančných záujmov EÚ

V správe o právnom štáte 2021⁷⁴, ako aj v jej kapitolách o 27 krajinách sa uvádza pozitívny a negatívny vývoj v jednotlivých členských štátoch v štyroch kľúčových oblastiach právneho štátu v období od júla 2020 do júna 2021: **justičný systém, protikorupčný rámec; pluralita a sloboda médií a iné inštitucionálne otázky** týkajúce sa systému brzd a protiváh. Otázky súvisiace s justičným systémom alebo protikorupčným rámcom môžu mať významný vplyv na to, ako sú v danom členskom štáte chránené finančné záujmy EÚ.

Tretia správa o právnom štáte prijatá v júli 2022⁷⁵ pokrýva obdobie od júla 2021 do júna 2022 a po prvýkrát obsahuje aj osobitné odporúčania pre jednotlivé členské štáty, ako to oznámila predsedníčka von der Leyenová v správe o stave Únie 2021. Keďže správa má preventívnu povahu, cieľom odporúčaní je podporiť snahu členských štátov pokročiť v realizácii prebiehajúcich alebo plánovaných reforiem, stimulovať pozitívne zmeny a pomôcť členským štátom identifikovať, kde by

---

⁷⁰ Dánsko, Litva, Malta, Portugalsko a Švédsko.

⁷¹ Cyprus, Chorvátsko, Francúzsko a Lotyšsko.

⁷² Maďarsko.

⁷³ Dánsko, Francúzsko a Lotyšsko.

⁷⁴ COM(2021) 700 final z 20. 7. 2021.

⁷⁵ COM(2022) 500 final z 13. 7. 2022.

mohli vykonať zlepšenia alebo podniknúť opatrenia v nadväznosti na nedávne zmeny alebo reformy, pričom v niektorých prípadoch by išlo aj o riešenie systémových problémov.

5.5.2. Pokrok vo vykonávaní nariadenia EÚ o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ

Cieľom nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti je ochrana rozpočtu EÚ pred porušením zásad právneho štátu, ktoré dostatočne priamym spôsobom ovplyvňujú jeho správne finančné riadenie alebo ochranu finančných záujmov EÚ alebo existuje závažné riziko takého ovplyvňovania.

Dňa 2. marca 2022 **Komisia prijala usmernenia**⁷⁶, v ktorých vysvetľuje, akým spôsobom bude uplatňovať nariadenie vrátane toho, ako budú chránené práva konečných príjemcov a prijímateľov finančných prostriedkov EÚ (pozri **oddiel 7**).

Komisia začala podľa nariadenia o podmienenosti jeden postup.

5.6. Politika boja proti korupcii

V roku 2021 Komisia pokračovala v poskytovaní **technickej podpory** členským štátom v oblasti boja proti korupcii a bezúhonnosti prostredníctvom svojich programov, konkrétne **programu na podporu štrukturálnych reforiem** a novo zriadeného **Nástroja technickej podpory**. Technická podpora uľahčila postupy výberu a hodnotenia sudcov a prokurátorov, ako aj presadzovanie protikorupčných opatrení vo vzdelávaní, v záležitostiach životného prostredia a športe. Niektoré vnútroštátne orgány získali podporu na zriadenie mechanizmov monitorovania pre svoje národné protikorupčné plány, revíziu svojich pravidiel na riadenie konfliktov záujmov, zabezpečenie dohľadu nad verejnými výdavkami alebo preukázanie pripravenosti na pripojenie sa k Dohovoru Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách.

Komisia organizuje v celej EÚ **semináre zamerané na výmenu skúseností v oblasti boja proti korupcii**. Na 14. seminári zameranom na výmenu skúseností, ktorý sa konal 13. decembra 2021, sa zišli zástupcovia členských štátov EÚ, Európskej komisie, Europolu a akademickej obce, aby diskutovali o téme odolnosti proti korupcii v čase krízy. Komisia okrem iného takisto podporuje **projekty zamerané na posilnenie bezúhonnosti a boj proti korupcii** v členských štátoch EÚ. V roku 2021 boli projekty boja proti korupcii financované v rámci Fondu pre vnútornú bezpečnosť – polícia na roky 2014 – 2020 a zahŕňajú okrem iného projekt C.O.R.E, ktorý je zameraný na vývoj a validáciu opakovateľného postupu na výpočet rizika korupcie vo verejnom obstarávaní v období pandémie, pričom vychádza zo zhromažďovania a krízového spracúvania údajov o verejnom obstarávaní. Tento postup má za cieľ zlepšiť včasné odhaľovanie rizika korupcie a podporiť silnejšiu dôkazovú základňu na účely reformy politiky tým, že slúži predovšetkým protikorupčným orgánom a orgánom presadzovania práva, ale aj novinárom a širokej verejnosti na účely zodpovednosti.

Komisia podporuje členské štáty aj pri prijímaní **národných protikorupčných stratégií**, keďže sa nimi zabezpečuje, aby sa:

- politické záväzky premietli do konkrétnych opatrení,
- legislatívne alebo inštitucionálne medzery riešili súdržným, komplexným a koordinovaným spôsobom a
- protikorupčné úsilie prispôbilo vyvíjajúcemu sa prostrediu.

---

⁷⁶ COM(2022) 1382 final z 2. 3. 2022.

6. VÝSLEDKY KONTROLNÝCH ČINNOSTÍ

6.1. Zdroje údajov a metodika

Tento oddiel je založený najmä na údajoch, ktoré oznámili členské štáty v oblastiach tradičných vlastných zdrojov (TVZ) a zdieľaného riadenia a ktoré oznámili kandidátske krajiny v oblasti predvstupovej pomoci. Údaje týkajúce sa priamych výdavkov (**oddiel 6.1.2**) sú vyňaté z interného účtovného systému Komisie. V **textovom rámciku 2** sa spresňujú podmienky, za akých sa uskutočňuje podávanie správ členskými štátmi a ako sú v tomto oddiele použité.

Textový rámcik 2: Oznamovanie nezrovnalostí členskými štátmi

Odvetvové nariadenia týkajúce sa TVZ a finančných prostriedkov na zdieľané riadenie obsahujú viacero podmienok, na základe ktorých sú členské štáty povinné oznamovať nezrovnalosti odhalené v týchto oblastiach.

Na oznamovanie nezrovnalostí využívajú dva IT systémy: OWNRES v oblasti TVZ a IMS v oblasti zdieľaného riadenia a predvstupovej pomoci.

V súvislosti s TVZ sú členské štáty povinné oznamovať odhalené nezrovnalosti a podvody presahujúce 10 000 EUR a vo svojich oznámeniach spresniť, či sa odhalený prípad týka podvodného konania.

V súvislosti so zdieľaným riadením sa uplatňuje rovnaký finančný limit a členské štáty sú povinné poskytnúť klasifikáciu oznámenej nezrovnalosti, pričom uvedú, či prípad predstavuje podozrenie z podvodu, zistený podvod alebo jednoduchú (administratívnu) nezrovnalosť. Členské štáty môžu kedykoľvek aktualizovať oznámené nezrovnalosti, pričom môžu zmeniť aj ich klasifikáciu. V prípade jednoduchej nezrovnalosti sa uplatňujú ďalšie výnimky a členské štáty nie sú povinné oznámiť prípady:

1. keď nezrovnalosť spočíva výlučne v tom, že realizácia operácie v rámci spolufinancovaného operačného programu zlyhala úplne alebo čiastočne v dôsledku konkurzu príjemcu;
2. na ktoré príjemca upozornil riadiaci orgán alebo certifikačný orgán dobrovoľne a skôr, ako niektorý z týchto orgánov danú nezrovnalosť zistil, či už pred, alebo po vyplatení verejného príspevku;
3. ktoré zistil a opravil riadiaci orgán alebo certifikačný orgán pred zahrnutím príslušných výdavkov do výkazu výdavkov, ktorý sa predkladá Komisii.

Pre prípady oznámené členskými štátmi sa v tejto správe používajú dve široké kategórie: **podvodné nezrovnalosti** a **nepodvodné nezrovnalosti**.

Podvodné nezrovnalosti sú také nezrovnalosti, ktoré členské štáty vo svojej klasifikácii uviedli ako **podvod** v oblasti TVZ alebo **podozrenie z podvodu** alebo **zistený podvod** v súvislosti so zdieľaným riadením a predvstupovou pomocou.

Zvyšné prípady sa uvádzajú ako **nepodvodné nezrovnalosti**.

V roku 2021 bolo oznámených celkovo 11 218 nezrovnalostí v približnej hodnote 3,24 miliardy EUR. Pokiaľ ide o počet oznámených nezrovnalostí, situácia je v porovnaní s rokom 2020 stabilná, pričom došlo k miernemu poklesu približne o 5 %. Súvisiace sumy však predstavujú významný nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom, pričom sa viac než zdvojnásobili (+121 %).

V **textovom rámciku 3** sa poskytuje krátka metodická poznámka o tom, ako vykladať tieto údaje a údaje uverejnené v nasledujúcich oddieloch.

Textový rámček 3: Metodická poznámka

Oznamovanie nezrovnalostí podlieha určitým obmedzeniam.

V súvislosti s TVZ čas, ktorý uplynie od momentu vzniku nezrovnalostí do momentu ich odhalenia, závisí od druhu kontroly: kontroly pri prepustení umožňujú okamžité odhalenie, zatiaľ čo kontroly po prepustení sa vykonávajú v trojročnej lehote na oznámenie colného dlhu. Preto odhalenie nezrovnalostí môže trvať až tri roky od prepustenia tovaru. Oznámenie po odhalení je spravidla stručné vzhľadom na osobitné právne lehoty.

Pokiaľ ide o výdavky, veľká väčšina oznámených nezrovnalostí (podvodných a nepodvodných), sa odhalí počas kontrol *ex post* s výnimkou podvodných nezrovnalostí odhalených pred platbou, t. j. tých, ktorým sa zabránilo. Znamená to, že existuje časový rozdiel medzi momentom vzniku nezrovnalostí a momentom ich oznámenia Komisii. Trvá to priemerne dva a pol roka až tri roky⁷⁷.

Väčšina výdavkov EÚ sa takisto riadi viacročnými cyklami s postupne rastúcou úrovňou vykonávania do ukončenia programu (obvykle $n + 2$ alebo $n + 3$ v prípade posledného roku cyklu, t. j. 2022 – 2023 v prípade súčasného programového obdobia), pričom v týchto rokoch sa zároveň oznámi najviac nezrovnalostí.

Z uvedených dôvodov medziročné porovnanie, pokiaľ ide o oznamovanie nezrovnalostí, neposkytuje spoľahlivý obraz o situácií, a to najmä v súvislosti so zmenami týkajúcimi sa finančného vplyvu, keďže ten by mohol byť ovplyvnený veľmi nízkym počtom prípadov s vysokou hodnotou.

Preto sa v správe (a jej sprievodnom dokumente Štatistické hodnotenie nezrovnalostí) spolu s medziročnými zmenami uvádza aj viacročný výhľad (za programové obdobie pre politiku súdržnosti a predvstupovú politiku a za päťročné obdobie pre iné sektory) s cieľom zmierniť akékoľvek narušenie analýzy uvedenými faktormi.

6.2. Príjmy

Komisia v roku 2021 prijala návrh na zmenu nariadenia o sprístupňovaní vlastných zdrojov⁷⁸ s cieľom ďalej posilniť systém sprístupňovania vlastných zdrojov, aby sa zabezpečili pravidelné a včasné platby do rozpočtu EÚ. Ďalej sa vykonala nová stratégia presadzovania, ktorej cieľom je rýchlejšia reakcia na nadchádzajúce riziká a lepšia ochrana TVZ.

6.2.1. Podvody v oblasti DPH

EPPO má právomoc vyšetrovať závažné trestné činy poškodzujúce spoločný systém DPH. Takéto trestné činy by sa mali týkať územia dvoch alebo viacerých členských štátov a predstavovať celkovú škodu vo výške najmenej 10 miliónov EUR.

V roku 2021 EPPO viedol vyšetrovania v 91 takýchto veciach s odhadovanou škodou vo výške 2,5 miliardy EUR⁷⁹.

⁷⁷ Časový rozdiel nameraný pre nezrovnalosti oznámené v rámci politiky súdržnosti. Pozri oddiel 4.5.1 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

⁷⁸ Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2022/615, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) č. 609/2014, bolo prijaté 5. apríla 2022.

⁷⁹ Európska prokuratúra, Výročná správa za rok 2021, s. 10.

6.2.2. Tradičné vlastné zdroje

V roku 2021 pandémia ochorenia COVID-19 naďalej ovplyvňovala životy všetkých ľudí a podnikov v EÚ. Zatiaľ čo v roku 2020 sa pandémia vnímala ako núdzová situácia, v roku 2021 už bola bežným normálom, čo dokazujú údaje týkajúce sa objemov dovozu: po drastickom poklese dovozu v EÚ27 v roku 2020 o 11,6 % sa dovoz v roku 2021 zvýšil o 23 %.

Tabuľka 3 – Príjmy: Nezrovnalosti zistené a oznámené členskými štátmi – TVZ – v roku 2021

Oblasť rozpočtu	Podvodné nezrovnalosti		Nepodvodné nezrovnalosti		FDR ⁸⁰ %	IDR ⁸¹ %
	počet	v mil. EUR	počet	v mil. EUR		
Tradičné vlastné zdroje EÚ27	482	157,1	3 506	366,8	0,63 %	1,48 %

V roku 2021 zostal počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí týkajúcich sa TVZ (pozri **tabuľku 3**) celkom stabilný, pričom sa zaznamenal len 3 % pokles v porovnaní s priemerom za päť rokov. Počet podvodných nezrovnalostí sa zvýšil o 1 % a počet nepodvodných nezrovnalostí sa znížil o 4 %. Zo všetkých podvodných a nepodvodných prípadov odhalených v roku 2021 bolo 12 % klasifikovaných ako podvodné. Súvisiaca suma TVZ sa zvýšila a predstavovala najvyššiu sumu TVZ odhalenú počas posledných piatich rokov. Pokiaľ ide o podvodné, ako aj nepodvodné nezrovnalosti, odhalená suma TVZ sa v porovnaní s priemerom za päť rokov zvýšila o 32 % v prípade podvodných nezrovnalostí a o 13 % v prípade nepodvodných nezrovnalostí. Celkovo sa suma TVZ v roku 2021 zvýšila o 18 % v porovnaní s priemerom za roky 2017 – 2021⁸².

Vnútroštátne útvary pre boj proti podvodom spolu s colnými orgánmi zohrávali kľúčovú úlohu pri odhaľovaní prípadov podvodov v roku 2021. Inšpekcie vykonávané útvarmi pre boj proti podvodom boli najlepším spôsobom, ako úspešne odhaliť prípady podvodov a pri odhaľovaní podvodov v oblasti

vyhýbania sa plateniu cla dosiahli v porovnaní s kontrolami po prepustení a kontrolami pri prepustení lepšie výsledky. Nepodvodné nezrovnalosti sa odhalili predovšetkým pri kontrolách po prepustení.

TVZ: zmena údajov z roku 2021 v porovnaní s priemerom za päť rokov 2017 – 2021

- 3 %** počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí
- +32 %** finančné sumy, ktorých sa týkajú podvodné nezrovnalosti
- +13 %** finančné sumy, ktorých sa týkajú nepodvodné nezrovnalosti

Rámček 12 – TVZ: najčastejšie sa vyskytujúce nezrovnalosti a druhy dotknutého tovaru

Väčšina prípadov oznámených v roku 2021 ako podvodné

a nepodvodné sa týka **podhodnotenia, nesprávneho pôvodu alebo nesprávnej klasifikácie/nesprávneho opisu tovaru. Pašovanie** naďalej patrí medzi hlavné druhy podvodov. **Textil, elektrické stroje a zariadenia** predstavovali druhy tovaru, ktorých sa najviac týkali podvody a nezrovnalosti z hľadiska počtu prípadov a z finančného hľadiska, po ktorých

⁸⁰ FDR – miera odhaľovania podvodov: pomer finančných súm, ktorých sa týkajú podvodné nezrovnalosti, z celkovej sumy stanovených tradičných vlastných zdrojov a odhadovanej sumy.

⁸¹ IDR – miera odhaľovania nezrovnalostí: pomer finančných súm, ktorých sa týkajú nepodvodné nezrovnalosti, z celkovej sumy stanovených tradičných vlastných zdrojov a odhadovanej sumy.

⁸² Úplná analýza nezrovnalostí oznámených v oblasti TVZ je uvedená v oddiele 2 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

nasledovali **rôzne chemické výrobky, obuv a tabakové výrobky** z hľadiska súm a **vozidlá a výrobky z plastu** z hľadiska počtu prípadov. Čína bola v roku 2021 naďalej hlavnou krajinou pôvodu tovaru, ktorého sa týkali nezrovnalosti oznámené ako podvodné alebo nepodvodné.

Pokiaľ ide o tovar súvisiaci s pandémiou ochorenia COVID-19, v roku 2021 sa zaznamenal značný nárast súm oznámených ako neoprávnené v prípade tovaru, ako sú **dezinfekčné a sterilizačné prostriedky, ochranné odevy a zdravotnícky materiál**. Z analýzy však vyplýva, že vplyv nezrovnalostí týkajúcich sa tovaru súvisiaceho s pandémiou COVID-19 bol v roku 2021 naďalej pomerne nízky (54 % celkového počtu oznámených nezrovnalostí a 6 % súm, ktorých sa týkajú).

V roku 2021 Komisia pokračovala vo vykonávaní monitorovania a kontrol na mieste alebo na diaľku, aby zabezpečila správne uplatňovanie colných predpisov EÚ a právnych predpisov EÚ v oblasti TVZ. V prípade, že sa spolupráca a pokrok dosiahnutý pri riešení zostávajúcich problémov považujú za nedostatočné, uplatňujú sa nápravné opatrenia.

Ako sa uvádza v správe o ochrane finančných záujmov za rok 2020, Komisia takéto nápravné opatrenia už uplatnila voči Spojenému kráľovstvu v súvislosti s podhodnoteným textilom a obuvou z Číny⁸³. Súdny dvor 8. marca 2022 vydal rozhodnutie vo veci C-213/19⁸⁴ proti Spojenému kráľovstvu. Komisia v súčasnosti analyzuje dôsledky uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie tak pre Spojené kráľovstvo (napr. prepočet strát TVZ), ako aj pre iné členské štáty.

Rámček 13 – Obchádzanie a absorpcia opatrení na ochranu obchodu

Monitorovanie existujúcich opatrení na ochranu obchodu zostalo v roku 2021 prioritou. Osobitná pozornosť sa venovala tým opatreniam na ochranu obchodu, pri ktorých sa odhalilo zvýšené riziko vyhýbania sa plateniu cla buď prostredníctvom obchádzania⁸⁵, zníženia vývozného ceny, alebo absorpcie⁸⁶ ceny pri ďalšom predaji po uložení antidumpingových alebo vyrovnávacích opatrení.

Komisia v roku 2021 začala štyri prešetrovania týkajúce sa možného obchádzania pri dovoze **tkanín zo sklenených vlákien**⁸⁷ z Turecka a Maroka po uložení antidumpingových a vyrovnávacích ciel na tieto výrobky s pôvodom v Číne a Egypte v roku 2020. V súvislosti s tým istým výrobkom s pôvodom v Egypte prebiehalo aj jedno antiabsorpčné prešetrovanie. V dôsledku toho bol celkový počet takýchto prešetrovaní začatých v uplynulých troch rokoch jedenásť, resp. dve. Komisia okrem toho v roku 2021 určila, že platné antidumpingové clá na dva rôzne druhy **hliníkových fólií pre domácnosť** z Číny sa obchádzali cez Thajsko, kde prebiehala len malá časť montážnych činností daného výrobku.

Počet prešetrovaných prípadov, ktoré zahŕňali prekládku po zaslaní dotknutého výrobku z Číny, aby prešiel malou časťou montážnych činností v Turecku a Maroku, charakterizuje výzvy, ktoré predstavuje politika Číny Jedno pásmo, jedna cesta, a odhodlanie Komisie prijímať rúzne opatrenia proti nekalým obchodným praktikám, ktoré z nej vyplývajú.

⁸³ Európska komisia, 32. *výročná správa o ochrane finančných záujmov EÚ – Boj proti podvodom – 2020*, rámček 1, s. 13.

⁸⁴ Rozsudok z 8. marca 2022. EU:C:2022:167.

⁸⁵ Na základe článku 13 základného antidumpingového nariadenia k obchádzaniu dochádza, keď sa vyvážajúci výrobcovia v tretích krajinách zapájajú do praktík, ako je zaslanie výrobku cez krajinu, ktorá nepodlieha clám (prekládka), mierna úprava výrobku, aby sa naň neuložilo clo, alebo vývoz prostredníctvom vyvážajúceho výrobcu s nižšími individuálnymi antidumpingovými alebo vyrovnávacími colnými sadzbami (presmerovanie tovaru cez iné spoločnosti).

⁸⁶ Ďalšou praktikou je absorpcia cla, keď vývozcovia napriek uloženým opatreniam znížia svoje ceny na prekonanie ciel alebo keď dovozcovia nezohľadňujú stanovené clo pri ďalšom predaji výrobku v Únii.

⁸⁷ Tkaniny zo sklenených vlákien sa používajú napríklad na výrobu lopatiek veterných turbín, pri výrobe člnov, nákladných vozidiel a športového vybavenia, ako aj v systémoch na renováciu potrubí.

6.3. Výdavky

Zatiaľ čo sa zavádzali možnosti flexibility a nástroje na riešenie krízy spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19, aj rozpočet EÚ čelil novým výzvam a rizikám⁸⁸. Celkovo sa Komisii podarilo zachovať vysokú úroveň pokrytia auditu a jeho vierohodnosti. Platilo to aj v prípade členských štátov, ktoré vykonávajú veľké množstvo auditov a všetky kontroly v rámci zdieľaného riadenia.

Zaručilo sa tým, že poskytnutá flexibilita nevedla k zmierneniu kontrol. Zmenené pravidlá zavedené v kontrolných postupoch členských štátov boli časovo a rozsahovo obmedzené. Príjemcom a členským štátom to pomohlo v ťažkej situácii⁸⁹.

Zavádzajú sa alebo už boli zavedené rozsiahle zmiernujúce opatrenia na zmiernenie rizík súvisiacich s nemožnosťou vykonávania auditov a kontrol na mieste. Patrílo sem nahradenie auditov na mieste administratívnymi kontrolami a auditmi na diaľku, ako aj možnosť nahradiť kontroly na mieste riešeniami v oblasti IT (fotografie označené geografickými metadátami, satelitné snímky, videokonferencie atď.)⁹⁰.

V tejto súvislosti a v súlade s očakávaným trendom v priebehu posledných piatich rokov počet oznámených nezrovnalostí (podvodných a nepodvodných) súvisiacich s výdavkami EÚ za programové obdobie 2007 – 2013 klesol, zatiaľ čo počet oznámených nezrovnalostí súvisiacich s finančným rámcom na roky 2014 – 2020⁹¹ v jednotlivých cykloch vykonávania postupne rastie tak, že v súčasnosti predstavujú veľkú väčšinu oznámených nezrovnalostí (približne 90 %). Počet oznámených nezrovnalostí týkajúcich sa ročných výdavkov (priama pomoc poľnohospodárom a opatrenia na podporu trhu) zostal stabilný.

---

⁸⁸ Pozri 32. správu o ochrane finančných záujmov, citované, oddiel 6.2, s. 37 – 40.

⁸⁹ Európska komisia, *Správa Európskej Komisie Európskemu parlamentu a Rade o opatreniach prijatých v nadväznosti na udelenie absolútoría za rozpočtový rok 2020*, COM(2022) 331 final, 30.6.2022, s. 2.

⁹⁰ Tamže.

⁹¹ Výdavkové oblasti súvisiace s programovými obdobiami sa vzťahujú na politiky rozvoja vidieka, súdržnosti, rybársku politiku a vnútorné politiky.

Tabuľka 4 – Výdavky: Nezrovnalosti odhalené a oznámené v roku 2021 podľa oblasti rozpočtu

Oblasť rozpočtu	Podvodné nezrovnalosti		Nepodvodné nezrovnalosti		FDR ⁹²	IDR ⁹³
	počet	v mil. EUR	počet	v mil. EUR	%	%
Poľnohospodárstvo	250	30,0	3 455	204,0	0,06 %	0,38 %
<i>Rozvoj vidieka</i>	144	16,5	2 400	94,7	0,12 %	0,68 %
<i>Podpora poľnohospodárstva</i>	98	13,0	1 015	107,5	0,03 %	0,27 %
<i>Obe/nejasné</i>	8	0,5	40	1,8	–	–
Európske štrukturálne a investičné fondy	215	1 624,0	2 271	812,9	2,57 %	1,29 %
<i>Kohézny fond a regionálne fondy</i>	155	1 605,5	1 627	588,5	3,42 %	1,25 %
<i>Sociálna politika</i>	50	16,7	614	217,6	0,11 %	1,39 %
<i>Rybolov</i>	10	1,8	70	6,8	0,35 %	1,32 %
Iné finančné prostriedky na zdieľané riadenie	0	0	45	4,3	0,00 %	0,22 %
Predvstupová pomoc	29	1,9	86	4,2	0,10 %	0,22 %
<i>Predvstupová pomoc</i>			1	0,4	–	–
<i>Nástroj predvstupovej pomoci I</i>	4	0,4	29	2,3	–	–
<i>Nástroj predvstupovej pomoci II</i>	25	1,5	56	1,5	–	–
Priame výdavky	54	7,0	825	35,9	0,03 %	0,16 %
SPOLU	548	1 662,9	6 682	1 061,3	1,0 %	0,63 %

6.3.1. Zdieľané riadenie

Poľnohospodárstvo: zmena údajov z roku 2021 v porovnaní s priemerom za päť rokov 2017 – 2021
+1 % počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí
–28 % finančné sumy, ktorých sa týkajú podvodné nezrovnalosti
+18 % finančné sumy, ktorých sa týkajú nepodvodné nezrovnalosti

Poľnohospodárstvo⁹⁴ – V analýze päťročného obdobia (2017–2021) sa potvrdzujú hlavné trendy zdôraznené v predchádzajúcich správach o ochrane finančných záujmov⁹⁵. Hoci počet podvodných nezrovnalostí v oblasti rozvoja vidieka týkajúcich sa programového obdobia 2014–2020 postupne rastie, stále je ich menej než počet takýchto nezrovnalostí oznámených za obdobie 2007–2013 po

⁹² FDR – miera odhaľovania podvodov: pomer finančných súm, ktorých sa týkajú podvodné nezrovnalosti, z celkových uskutočnených platieb.

⁹³ IDR – miera odhaľovania nezrovnalostí: pomer finančných súm, ktorých sa týkajú nepodvodné nezrovnalosti, z celkových uskutočnených platieb.

⁹⁴ Úplná analýza nezrovnalostí oznámených v oblasti poľnohospodárstva je uvedená v oddiele 3 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

⁹⁵ Pozri 32. správu o ochrane finančných záujmov za rok 2020, citované, s. 35.

porovnateľnom období vykonávania. Oznamovanie podvodov v oblasti podpory poľnohospodárstva (vrátane priamej pomoci a trhových opatrení) je v priebehu času stabilné, hoci v porovnaní s predchádzajúcim rokom z neho v roku 2021 vyplýva pokles o 17 %. Miera oznámených podvodov v pomere k platbám zostáva v prípade priamych platieb veľmi nízka. Najvyššia je v prípade trhových opatrení, najmä v **sektore ovocia a zeleniny** a v súvislosti s **vnútroštátnymi programami na podporu vinárskeho sektora**. Súvisiace finančné sumy boli relatívne vysoké aj v prípade trhového opatrenia, ktoré sa osobitne týka **propagácie poľnohospodárskych výrobkov**.

Pokiaľ ide o rozvoj vidieka a priame platby poľnohospodárom, **analýza rizika a spontánne informácie občianskej spoločnosti**, ako aj od médií majú **okrajový podiel** na odhaľovaní podvodných a nepodvodných nezrovnalostí. V súvislosti s trhovými opatreniami zohráva významnejšiu úlohu analýza rizika, pretože obchodné dokumenty subjektov prijímajúcich platby podliehajú kontrole založenej na riziku.

Rámček 14 – Boj proti podvodom v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby

Komisia na základe akčného plánu pre napredovanie ekologickej poľnohospodárskej výroby⁹⁶ ďalej posilnila boj proti podvodom v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby. Komisia so zreteľom na ochranu finančných záujmov EÚ systematizovala porovnávanie informácií v informačnom systéme pre ekologické poľnohospodárstvo (OFIS) týkajúcich sa možného nedodržania súladu v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby s informáciami o poskytovaní finančnej podpory EÚ na ekologickú poľnohospodársku výrobu, ktoré má k dispozícii. V tejto súvislosti sa úradu OLAF poskytol priamy prístup k údajom v systéme OFIS.

Uskutočnili sa prieskumné diskusie s EPPO, ktoré sa týkali poskytnutia prístupu k údajom zo systému OFIS, zatiaľ čo v prípade systému Traces⁹⁷ už bol poskytnutý.

Približne desať rokov od predloženia úvodnej správy **podiel prípadov podozrení z podvodu, ktoré nevedli k odsúdeniu, zostáva veľmi vysoký**, zatiaľ čo podiel prípadov, v ktorých sa preukázala existencia podvodu, je nízky. Môže to naznačovať potrebu väčších investícií do ich vyšetrovania a stíhania.

Rámček 15 – Poľnohospodárstvo: najčastejšie odhalené nezrovnalosti

V období 2017 – 2021 medzi najčastejšie odhalené podvodné nezrovnalosti patrili **platby priamej pomoci poľnohospodárom, falšovanie listinných dôkazov alebo žiadosť o pomoc**. Falšovať možno široký okruh dokumentov a informácií, ako sú zmluvy o prenájme alebo dokumenty o vlastníctve a dokumenty týkajúce sa dodržiavania požiadaviek krížového plnenia.

V prípade **trhových opatrení** sa podvody týkali najmä **vykonávania akcie** v častom spojení s inými porušeniami. Významné finančné sumy sa zaznamenali vo viacerých prípadoch vyšetrovaných úradom OLAF, v ktorých boli **konflikty záujmov** spojené s inými nezrovnalosťami, a to v súvislosti s **trhovým opatrením Propagácia**. **Vytvorenie umelých podmienok** na účely prijatia finančnej podpory predstavuje potenciálne riziko.

Pokiaľ ide o **rozvoj vidieka**, podvodníci využívali najmä **falšovanie dokumentov**. Môže sem patriť falšovanie faktúr, vydávanie použitého vybavenia za nové, manipulácia s ponukami v postupoch verejného obstarávania alebo poskytovanie nepravdivých informácií o splnení podmienok na prijímanie pomoci. Významný počet podvodných nezrovnalostí sa týkal **nevykonania akcie v plnej miere**. **Vytvorenie umelých podmienok** predstavuje potenciálne riziko aj pre financovanie rozvoja vidieka. Prijemcovia môžu napríklad umelo rozdeliť poľnohospodárske podniky a požiadať o pomoc prostredníctvom viacerých prepojených spoločností, aby sa vyhli stropom podpory.

⁹⁶ COM(2021) 141.

⁹⁷ Traces je online platforma Európskej komisie pre sanitárne a rastlinolekárske osvedčovanie požadované na účely dovozu zvierat, produktov živočíšneho pôvodu, potravín a krmív neživočíšneho pôvodu a rastlín do Európskej únie, ako aj obchodu v rámci EÚ a na podporu vývozu zvierat a určitých produktov živočíšneho pôvodu z EÚ.

**Politika súdržnosti: zmena údajov z roku 2021
v porovnaní s priemerom za päť rokov 2017 – 2021**

-11 % počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí

+186 % finančné sumy, ktorých sa týkajú podvodné nezrovnalosti

+14 % finančné sumy, ktorých sa týkajú nepodvodné nezrovnalosti

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)⁹⁸ – V rokoch 2017 – 2021 sa v prípade EŠIF počet podvodných a nepodvodných nezrovnalostí týkajúcich sa **programového obdobia 2007 – 2013** znížil. Počet nezrovnalostí oznámených za **programové obdobie 2014 – 2020** narástol. Táto dynamika je v súlade so známymi trendmi a formami pri odhaľovaní a oznamovaní nezrovnalostí a súvisí s cyklom vykonávania viacročných programov.

Počet nezrovnalostí oznámených ako podvodné za programové obdobie 2014 – 2020 bol v súlade s počtom nezrovnalostí odhalených za programové obdobie 2007 – 2013 po rovnakom počte rokov od začiatku obdobia; miera odhaľovania podvodov približne 1 % bola vyššia než za obdobie 2007 – 2013⁹⁹. V prípade nepodvodných nezrovnalostí to neplatí. V ich prípade je **pokles počtu a finančných súm oznámených po ôsmich rokoch** od začiatku programového obdobia výrazný (pozri **rámček 17**, v ktorom je uvedená analýza dôvodov tohto poklesu).

Rámček 16 – Dôvody poklesu nepodvodných nezrovnalostí v oblasti súdržnosti

Pokiaľ ide všeobecne o politiku súdržnosti a rybársku politiku, **úrad OLAF vykonal osobitnú analýzu** založenú na nepodvodných nezrovnalostiach oznámených členskými štátmi až do roku 2020 (vrátane). V tejto analýze sa identifikuje istý počet potenciálnych vysvetlení, ktoré môžu vo významnej miere objasniť tento veľký pokles.

Časť súčasnej medzery možno vysvetliť **oneskoreniami vo vykonávaní** relevantných operačných programov. Ďalšiu časť poklesu nepodvodných nezrovnalostí možno vysvetliť možnou **zmenou postupov oznamovania** v niektorých orgánoch v prípade nezrovnalostí nepresahujúcich 10 000 EUR.

Na programové obdobie 2014 – 2020 sa rozšírila **možnosť využívania zjednodušeného vykazovania nákladov (SCO)**. V prípade Európskeho sociálneho fondu nárast percentuálneho podielu výdavkov, na ktoré sa vzťahuje zjednodušené vykazovanie nákladov (zo 7 % na 33 %), môže byť významným faktorom prispievajúcim k poklesu nepodvodných nezrovnalostí.

Ďalšia časť by sa mohla odôvodniť **oneskoreným prispôbením sa zmene výnimky** z oznamovania nepodvodných nezrovnalostí, ku ktorej došlo v roku 2009 a ktorá ovplyvnila oznamovanie počas obdobia 2007 – 2013.

K takémuto poklesu mohlo prispieť aj **zavedenie ročnej účtovnej závierky a vylúčenie prebiehajúcich posúdení**. Od programového obdobia 2014 – 2020 môžu členské štáty z ročnej účtovnej závierky vylúčiť výdavky, v súvislosti s ktorými prebieha posudzovanie zákonnosti a správnosti. Prostredníctvom tohto vylúčenia sa členské štáty vyhýbajú zníženiu príspevku z daného fondu napriek existencii nezrovnalostí. Členské štáty túto možnosť využívajú.

⁹⁸ Úplná analýza nezrovnalostí oznámených v súvislosti s EŠIF je uvedená v oddiele 4 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

⁹⁹ Pokiaľ ide o programové obdobie 2014 – 2020, miera odhaľovania podvodov je výrazne ovplyvnená významnou mierou odhaľovania v Rumunsku a na Slovensku, týka sa to však jednoduchých nezrovnalostí súvisiacich s vysokými finančnými sumami. Uvedené nezrovnalosti mali takisto významný vplyv na mieru odhaľovania podvodov v EÚ27. Porovnanie týchto dvoch programových období je dôležité, keďže umožňuje pochopiť, že nárast o 186 % v roku 2021 v porovnaní s priemerom za päť rokov súvisí s výnimočnými situáciami.

Za určitých podmienok by kombinovaný účinok uvedených dôvodov po siedmich rokoch vykonávania (koniec roka 2020) takmer zodpovedal približne dvom tretinám poklesu miery oznamovania nepodvodných nezrovnalostí v celej EÚ.

Treba zohľadniť aj účinok zvýšenej administratívnej kapacity. Neexistujú žiadne ukazovatele na posúdenie zvýšenia kapacity vykonávajúcich orgánov a príjemcov ani vplyvu, ktorý to mohlo mať z hľadiska poklesu neúmyselných nezrovnalostí. Takýto pozitívny trend by však naznačili niektoré prispievajúce faktory, ako sú: a) **účinné a primerané opatrenia na boj proti podvodom** prijaté na úrovni operačného programu, ktoré mohli viesť k včasnejšiemu odhaleniu a prevencii nezrovnalostí (podvodných a nepodvodných); b) **zlepšená kvalita a skúsenosti príslušných orgánov** (najmä v určitých členských štátoch) vrátane príjemcov; a c) **väčšie zapojenie občianskej spoločnosti prostredníctvom paktov integrity** (pozri rámček 18).

Na druhej strane **pandémia ochorenia COVID-19 mohla vytvoriť ďalší tlak na administratívnu kapacitu orgánov zapojených do systémov riadenia a kontroly.** Mohlo by to prispieť k odhaľovaniu väčšieho počtu nezrovnalostí v nadchádzajúcich rokoch.

Riziká nezrovnalostí sa javia vyššie v oblastiach politiky súdržnosti týkajúcich sa dopravy, ochrany životného prostredia, výskumu, technického rozvoja a inovácie, sociálneho začlenenia, ako aj podpory **zamestnanosti a mobility pracovnej sily.**

V analýze sa poukazuje na riziká súvisiace so **zelenou transformáciou**, a to aj pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, zásobovanie pitnou vodou, nakladanie s odpadmi, energiu z obnoviteľných zdrojov (solárnu) a predchádzanie rizikám. Riziká súvisiace s **digitálnou transformáciou** sa javia výraznejšie v prípade služieb a aplikácií pre malé a stredné podniky (MSP) z hľadiska počtu nezrovnalostí a v prípade služieb a aplikácií pre elektronickú verejnú správu z hľadiska súvisiacich finančných súm. Nezrovnalosti boli oznámené aj v súvislosti s investíciami do infraštruktúry pre digitálnu transformáciu.

Pokiaľ ide o **výskum, technický rozvoj a inováciu**, analýza naznačuje vyššie riziká pre investície na poskytovanie pomoci pre tieto činnosti v spoločnostiach. Obzvlášť ovplyvnené boli opatrenia na stimuláciu vývoja, inovácie a podnikania v MSP.

Riziká sú vysoké v súvislosti s investíciami do **dopravnej infraštruktúry** z dôvodu častého výskytu nezrovnalostí v generických cestných projektoch, čo ovplyvňuje regionálnu a miestnu úroveň, a z dôvodu vysokých finančných súm, ktorých sa týkajú nezrovnalosti súvisiace so železnicami a cestami transeurópskej siete (TEN). Ako rizikové sa javia aj investície do multimodálnej infraštruktúry TEN a elektrických sietí.

Riziká v súvislosti so **sociálnym začlenením**, s chudobou a diskrimináciou sa javia vyššie v prípade investícií do i) aktívneho začleňovania; ii) zdravotníckej infraštruktúry; iii) lepšieho prístupu k zdravotnej starostlivosti a sociálnym službám; iv) sociálnej infraštruktúry a obnovy vidieckych a mestských oblastí; v) investícií v prospech marginalizovaných komunít a vi) infraštruktúry starostlivosti o deti.

Pokiaľ ide o podporu **zamestnanosti** a mobility pracovnej sily, riziká sa javia vyššie v prípade investícií do i) prispôsobenia sa zmene pracovníkov a podnikov, najmä činností na navrhovanie a šírenie inovačných a produktívnejších spôsobov organizácie práce; ii) prístupu k zamestnaniu, najmä činností pre uchádzačov o zamestnanie a neaktívne osoby vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce; a iii) podpory samostatnej zárobkovej činnosti a zakladania podnikov.

Rámček 17 – EŠIF: druhy odhalených nezrovnalostí

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce podvodné nezrovnalosti patrilo používanie **falošných alebo falzifikovaných dokumentov**. Vysokých súm sa týkali prípady, keď došlo k podvodnému porušeniu zmluvných ustanovení/pravidiel. Tento druh podvodov často spočíval v **neúplnom vykonaní alebo nevykonaní financovanej akcie**. Väčšina podvodných nezrovnalostí týkajúcich sa etiky a bezúhonnosti súvisela s **konfliktmi záujmov**. Medzi najčastejšie oznamované nepodvodné nezrovnalosti patrilo porušenie pravidiel **verejného obstarávania**, ale podvod sa odhalil len v 4 % uvedených prípadov.

Analýza rizika má stále okrajový podiel na odhaľovaní podvodov, zatiaľ čo **informácie od občianskej spoločnosti** (vrátane informácií uverejnených v médiách) zohrávajú významnú a stále dôležitejšiu úlohu. V prípade nepodvodných nezrovnalostí to neplatí. Odhaľovanie podvodov a nezrovnalostí by sa mohlo zlepšiť prostredníctvom tematických projektov analýzy rizika *ex post* zameraných na skupiny minulých transakcií.

Rámček 18 – Pakty integrity a spolupráca s občianskou spoločnosťou

Pakty integrity, ktoré predstavujú nástroj na monitorovanie podporovaný občianskou spoločnosťou a zameraný na zvyšovanie transparentnosti, zodpovednosti a dobrej správy vo verejnom obstarávaní, sa podporujú v programoch na roky 2021 – 2027 v rámci navrhovania a posudzovania. Po ukončení 18 pilotných projektov (v 11 členských štátoch v rokoch 2016 – 2021) Komisia vyzýva členské štáty, aby pokračovali vo vykonávaní paktov integrity v cieľných projektoch financovaných z prostriedkov EÚ tým, že budú postupne začleňovať pakty integrity do svojich programov, a poskytuje podporu členským štátom v tomto ohľade, t. j. prostredníctvom nedávno uverejneného súboru nástrojov¹⁰⁰.

Približne desať rokov od predloženia úvodnej správy podiel prípadov podozrení z podvodu, ktoré nevedli k odsúdeniu, zostáva veľmi vysoký, zatiaľ čo podiel prípadov, v ktorých sa preukázala existencia podvodu, je nízky. Môže to naznačovať potrebu väčších investícií do ich vyšetrovania a stíhania.

Iné finančné prostriedky na zdieľané riadenie¹⁰¹ – Pokiaľ ide o finančné prostriedky na zdieľané riadenie pre iné vnútorné politiky, podvodom bol najviac ovplyvnený Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD). Viac než 90 % odhalených nepodvodných nezrovnalostí sa týkalo týchto fondov: Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF), FEAD a iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí.

6.3.2. Nepriame riadenie

Predvstupová pomoc¹⁰² – Počet nezrovnalostí oznámených v tejto oblasti v roku 2021 v porovnaní s priemerom za päť rokov klesá (–23 %, pokiaľ ide o počet, a –48 %, pokiaľ ide o neoprávnené finančné sumy). V rovnakom období sa najvyšší počet odhalených nezrovnalostí týkal nástroja predvstupovej pomoci pre rozvoj vidieka (IPARD) a cezhraničnej spolupráce.

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/.

¹⁰¹ Analýza nezrovnalostí oznámených v súvislosti s týmito fondmi je uvedená v oddiele 4.6 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

¹⁰² Analýza nezrovnalostí odhalených v oblasti predvstupovej pomoci je uvedená v oddiele 5 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

6.3.3. Priame riadenie

Počet podvodných nezrovnalostí týkajúcich sa priamych výdavkov, ktoré odhalila Komisia, od roku 2016 klesá a v priebehu posledných štyroch rokov zostal stabilný, a to napriek nepatrnému nárastu v roku 2021. Počet nepodvodných nezrovnalostí naďalej klesá a v roku 2021 sa zaznamenal najnižší údaj, a to pokiaľ ide o počet prípadov, ako aj príslušné sumy¹⁰³.

Rámček 19 – Priame výdavky: najčastejšie odhalené nezrovnalosti a príslušné oblasti politiky

Najčastejšie sa vyskytujúce druhy nezrovnalostí sa týkajú oprávnenosti výdavkov a nedostatočnej výkonnosti/nevýkonnosti.

V roku 2021 medzi oblasti politiky, ktoré boli najviac ovplyvnené nezrovnalosťami, patrili výskum a inovácia; jednotný trh; bezpečnosť, obrana a riadenie hraníc; európske strategické investície a vonkajšia činnosť.

7. VÝHEAD NA ROK 2022, ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Pandémia ochorenia COVID-19 priniesla nové výzvy, na ktoré EÚ reagovala rýchlo, pružne a zavádzaním nových nástrojov a zdrojov. Výzvy a dôsledky tejto krízy sme ešte neprekonali, ruská invázia na Ukrajinu však spustila významnú novú dynamiku s ďalekosiahlymi následkami pre EÚ a jej hospodárstvo a spoločnosť.

Komisia 18. mája 2022 predložila balík na riešenie tém, ktoré sa dostali do popredia od invázie na Ukrajinu, od bezpečnosti dodávok energie až po nedostatok investícií do obrany EÚ a dlhodobú obnovu Ukrajiny. Všetky uvedené témy majú vplyv na rozpočet EÚ.

Rozpočet EÚ je už vystavený tlaku, keďže sa zavádzajú nové opatrenia na riešenie dôsledkov nedávnych udalostí (napr. **REPowerEU**), dochádza k zmene priorít (migrácia) a je potrebné presadzovať najrozsiahlejší balík sankcií, aký bol kedy voči nejakej krajine prijatý (vo všeobecnosti, ale aj v súvislosti s osobami, na ktoré je zacielený), čo má vplyv na príjmy (dovoz a vývoz tovaru) a výdavky EÚ (vylúčenia z verejného obstarávania a grantov).

Zavedením Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a vykonávaním národných plánov obnovy a odolnosti sa **úloha vnútroštátnych orgánov**, ktorou je zabezpečiť primeranú ochranu finančných záujmov EÚ, už **významne posilnila**. Tlak na vnútroštátne správy zostane počas roku 2022 a ďalej vysoký, keďže budú musieť implementovať aj výdavky za programový cyklus 2021 – 2027 a preukázať odborné znalosti a zvládanie rôznych spôsobov riadenia súvisiacich s implementáciou rôznych finančných prostriedkov.

7.1. Oblasť boja proti podvodom v EÚ

Výsledky úradu OLAF a EPPO v roku 2021¹⁰⁴ ukazujú **pridanú hodnotu, ktorú môže rozmer EÚ predstavovať pre ochranu finančných záujmov EÚ** a boj proti podvodom, čím sa prekonávajú inherentné obmedzenia vnútroštátnych systémov, najmä pri riešení cezhraničnej trestnej činnosti.

¹⁰³ Analýza nezrovnalostí odhalených v oblasti priameho riadenia je uvedená v oddiele 6 dokumentu Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2021, ktorý je pripojený k tejto správe.

¹⁰⁴ Pozri rámčeky 3 a 4.

Čo je dôležitejšie, ukazujú aj potrebu ďalšej práce s cieľom dosiahnuť čoraz väčšiu harmonizáciu **oblasti boja proti podvodom** v EÚ, čo si vyžaduje predovšetkým zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov s právom EÚ a jeho zásadami.

Nariadenie 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (**nariadenie o podmienenosti**) nadobudlo účinnosť 1. januára 2021 a od tohto dátumu je vykonateľné. Vzťahuje sa na všetky porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte, ktoré dostatočne priamym spôsobom ovplyvňujú správne finančné riadenie rozpočtu EÚ a finančné záujmy EÚ alebo v prípade ktorých existuje závažné riziko takého ovplyvňovania a ku ktorým došlo po tomto dátume.

Nariadenie o podmienenosti umožňuje EÚ prijať opatrenia – napríklad pozastavenie platieb alebo finančné opravy – na ochranu rozpočtu a zároveň zabezpečiť, aby koneční príjemcovia finančných prostriedkov EÚ naďalej prijímali platby priamo od dotknutých členských štátov. Konanie orgánov verejnej moci v súvislosti s podvodmi patrí medzi situácie, ktoré v prípade, že sú dotknuté porušeniami zásad právneho štátu, môžu byť relevantné podľa postupu stanoveného nariadením o podmienenosti.

Súdny dvor Európskej únie 16. februára 2022 zamietol žaloby predložené dvomi členskými štátmi (C-156/21¹⁰⁵ a C-157/21¹⁰⁶), pričom rozhodol, že nariadenie patrí do právomoci udelennej zmluvami na účely vytvorenia finančných pravidiel pre plnenie rozpočtu EÚ. Komisia 2. marca 2022 vydala usmernenia k uplatňovaniu nariadenia, v ktorých zohľadnila rozsudok Súdneho dvora.

Odporúčanie 1 – Správna transpozícia smernice o ochrane finančných záujmov

Členské štáty, proti ktorým Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti, by mali urýchlene prijať nápravné opatrenia a zmeniť vnútroštátne právne predpisy s cieľom správne transponovať smernicu o ochrane finančných záujmov.

Súdržná a čoraz harmonizovanejšia oblasť boja proti podvodom v EÚ takisto prispieva k odstráneniu možných nedostatkov v celkovej štruktúre kontroly, ktoré môžu využiť podvodníci.

Odporúčanie 2 – Účasť na činnosti EPPO

Komisia pripomína svoju výzvu, aby členské štáty, ktoré sa ešte nepripojili k EPPO, tak urobili. Členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na činnosti EPPO, by mali zabezpečiť, aby EPPO mala postavenie, v ktorom môže vykonávať všetky právomoci, ktoré jej boli zverené v jej zriaďujúcom nariadení.

7.2. Transparentnosť, riadenie rizika podvodov a digitalizácia v oblasti boja proti podvodom

Pokiaľ ide o VFR na roky 2021 – 2027 a nástroj NextGenerationEU, Komisia predložila návrhy na **zlepšenie kvality údajov a interoperability IT systémov**, pokiaľ ide o príjemcov finančných prostriedkov EÚ, ak sa rozpočet plní v rámci zdieľaného riadenia a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

V jednom z návrhov Komisie, ktorý spoluzákonodarcovia ponechali pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a politiku súdržnosti, sa členským štátom ukladá povinnosť zaznamenávať a uchovávať **údaje o príjemcoch finančných prostriedkov EÚ a ich konečných užívateľoch výhod**. Pokiaľ ide o SPP, členské štáty budú v prípade potreby zhromažďovať údaje o skupinách, na ktorých sa príjemcovia zúčastňujú.

¹⁰⁵ Rozsudok zo 16. februára 2022. EU:C:2022:97.

¹⁰⁶ Rozsudok zo 16. februára 2022. EU:C:2022:98.

Cielenou zmenou nariadenia o rozpočtových pravidlách¹⁰⁷ Komisia zamýšľa ďalej zlepšiť spôsob, akým sa zverejňujú informácie o využívaní rozpočtu EÚ a o príjemcoch finančných prostriedkov EÚ. Navrhla, aby boli členské štáty a iné orgány vykonávajúce rozpočet EÚ v rámci všetkých spôsobov riadenia povinné raz ročne poskytnúť Komisii informácie o ich príjemcoch finančných prostriedkov EÚ, v ktorých zahrnú jedinečné identifikátory, ak sú príjemcovia právnickými osobami. Práva príjemcov na rešpektovanie ich súkromného života a ochranu ich osobných údajov by sa mali chrániť¹⁰⁸. Komisia by tieto informácie doplnila údajmi týkajúcimi sa priameho riadenia, ktoré má k dispozícii, a bola by zodpovedná za konsolidáciu, centralizáciu a uverejňovanie informácií v databáze na jedinom webovom sídle, ktoré by pokrývalo všetky spôsoby riadenia. Výsledné jednotné webové sídlo by bolo vylepšenou verziou **systému finančnej transparentnosti**, ktorý sa v súčasnosti používa na priame riadenie.

Cielená zmena nariadenia o rozpočtových pravidlách poskytuje ďalšiu príležitosť na ďalšie zlepšenie ochrany rozpočtu EÚ pred nezrovnalosťami, podvodmi, korupciou a konfliktmi záujmov.

Po prvé Komisia navrhla zaviesť **povinné používanie jednotného integrovaného IT systému** na hĺbkovú analýzu údajov a hodnotenie rizika. Používanie existujúceho systému Arachne je dobrovoľné, a hoci sa už intenzívne využíva v rámci politiky súdržnosti a zavádza sa pre poľnohospodárske výdavky, ak by bolo jeho využívanie povinné, bol by to dôležitý krok vpred.

Po druhé Komisia okrem toho navrhuje **zväčšiť rozsah pôsobnosti a zlepšiť účinnosť systému včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES)**. Tento systém tvorí súbor opatrení proti nespoľahlivým hospodárskym subjektom. Umožňuje predovšetkým včasné odhalenie podvodných alebo nespoľahlivých hospodárskych subjektov a ich možné vylúčenie z financovania EÚ. Zakázané postupy zahŕňajú širokú škálu konania poškodzujúceho profesijnú bezúhonnosť (ako je podvod, korupcia a závažné odborné pochybenie) a neplnenie zákazky (napríklad závažné nedostatky v plnení zákaziek financovaných EÚ)¹⁰⁹. V tejto súvislosti Komisia navrhla, aby sa systém rozšíril aj na príjemcov v rámci zdieľaného riadenia prostredníctvom vhodného a cieleného prístupu. Cieľom je zabezpečiť, aby rozhodnutia o vylúčení prijaté na úrovni EÚ presadzovali orgány členského štátu v rámci zdieľaného riadenia. Komisia takisto navrhuje, aby sa prepojené subjekty a/alebo koneční užívatelia výhod primárneho vylúčeného subjektu mohli vylúčiť z predkladania ponúk v rámci verejného obstarávania a v konečnom dôsledku zo získavania finančných prostriedkov EÚ.

Po tretie navrhovanými zmenami nariadenia o rozpočtových pravidlách, ak ich schválí spoluzákonodarca, **sa zvýši efektívnosť a kvalita kontrol a auditov pomocou digitalizácie a vznikajúcich technológií**, akými sú strojové učenie, robotická automatizácia procesov a umelá inteligencia. Tieto aspekty sa zviditeľňujú v nariadení o rozpočtových pravidlách s cieľom rozšíriť a zosúladiť využívanie digitálnych auditov a kontrol a zároveň znížiť náklady na kontroly a audity. Digitalizácia v oblasti boja proti podvodom bude aj jednou z tém na účely revízie akčného plánu, ktorý je sprievodným dokumentom k stratégii Komisie pre boj proti podvodom, pričom táto revízia je naplánovaná na rok 2023.

---

¹⁰⁷ COM(2022) 184 final, 22. 4. 2022.

¹⁰⁸ V súlade s nariadeniami (EÚ) 2016/679 (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) a (EÚ) 2018/1725.

¹⁰⁹ Podrobný prehľad rozhodnutí, ktoré výbor prijal v roku 2021, je uvedený v dokumente Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) – výbor uvedený v článku 143 nariadenia o rozpočtových pravidlách pripojenom k tejto správe.

Odporúčanie 3 – Digitalizácia v oblasti boja proti podvodom

Kým ešte prebieha revízia nariadenia o rozpočtových pravidlách, Komisia vyzýva členské štáty, aby v plnej miere využívali nástroje, ktoré majú k dispozícii (Arachne, EDES, IMS), a podporuje rozvoj interoperabilných riešení s vnútroštátnymi systémami s cieľom naplno využiť ich potenciál.

Včasný a proaktívny prístup k posudzovaniu a monitorovaniu rizík je nevyhnutný na účinnú ochranu finančných záujmov EÚ. Zahŕňa to využívanie všetkých dostupných zdrojov informácií, výmenu informácií medzi zapojenými útvarmi a poskytovanie včasnej spätnej väzby o prijatých opatreniach. Takéto priebežné posudzovanie, výmena informácií a monitorovanie rizík, trendov v oblasti podvodov a spätnej väzby je potrebné na doladenie pravidiel, ktoré sa majú prijať na lepšiu ochranu finančných záujmov EÚ.

Odporúčanie 4 – Posilniť analýzu rizika podvodov

Členské štáty by mali zaujať proaktívny prístup k ochrane finančných záujmov EÚ. Znamená to využívanie údajov zo všetkých dostupných zdrojov, analýzu údajov a výmenu informácií, a to aj s orgánmi presadzovania práva a Komisiou, s cieľom včasne identifikovať a riešiť vznikajúce riziká a trendy v oblasti podvodov.

Členské štáty by mali konať na základe informácií, ktoré v tejto súvislosti získajú od Komisie a z iných strategických analýz a cielených správ, a poskytovať včasnú spätnú väzbu o opatreniach, ktoré prijímajú s cieľom pomôcť monitorovať riziká podvodov a trendy v oblasti podvodov.